ICS ADVISEURS

Initiatiefgroep

GEMEENTE ZEVENAAR

Onderzoek sportaccommodaties Gemeente Zevenaar

Opdrachtgever
Initiatiefgroep Zevenaar

Datum
4 april 2022

Referentienummer
2210212/20220404Lke01

Auteurs
Michel de Boer
Rowan van Houwelingen
Jarno Thole

ICS

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

1.1 Aanleiding en projectopdracht 4

1.2 Scope 5

1.3 Leeswijzer 5

2. Huidig aanbod en gebruik 8

2.1 Gemeente en kernen 8

2.2 Huidige gebruikers 8

2.3 Huidige sportaccommodaties en voorzieningen 10

2.4 Locatie van sportbeoefening 11

2.5 Kwalitatieve beoordeling sportaccommodaties 12

2.5.1 Buitensportaccommodaties 14

2.5.2 Binnensportaccommodaties 16

2.5.3 Overige binnensportaccommodaties 17

2.5.4 Openbare ruimte en voorzieningen 17

2.6 Behoefte aan samenwerking scholen en sportverenigingen 18

3. Huidige vraag 19

3.1 Huidige vraag onderwijs 19

3.2 Huidige vraag sportverenigingen 19

4. Toekomstige vraag 20

4.1 Woningbouwontwikkelingen 20

4.2 Demografische ontwikkelingen 20

4.3 Ontwikkeling sportdeelname 22

4.4 Geschiktheid sportaccommodaties 28

4.5 Leerlingenprognoses 28

5. Constateringen 30

5.1 Huidig aanbod 30

5.2 Huidige vraag 30

5.3 Toekomstige vraag 30

6. Nadere verkenning: Sportpark Hengelder 32

6.1 Gesprekken met betrokkenen 32

6.1.1 Gesprekken met verenigingen 32

6.1.2 Vervolggesprekken 33

6.1.3 Gesprekken met het onderwijs 35

6.1.4 Gesprekken met maatschappelijke organisaties 35

6.1.5 Gezamenlijke bijeenkomst 35

7. Toekomstscenario's **37**
7.1 De drie scenario's 37
7.1.1 Scenario I: 'Alles blijft bij het oude' 38
7.1.2 Scenario II: 'Een tussenvariant' 39
7.1.3 Scenario III: 'Toekomstdenken' 42
7.2 Waardering en vergelijking 46
7.3 Financiële doorrekening 47
8. Conclusies en aanbevelingen **48**
Bijlage I - Ledenverwachting per sportvereniging in 2021 **51**
Bijlage II - Globale kostenraming scenario II en III **52**

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICS adviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICS adviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICS adviseurs B.V., gedeponeerd bij de Rechtbank Overijssel onder nummer 9/2021, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICS adviseurs B.V.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en projectopdracht

Sporten in de openbare ruimte, een beweegvriendelijke omgeving, multifunctionele sportaccommodaties, inclusiviteit. Het zijn termen die tegenwoordig steeds vaker terugkomen in de sport- en beweegsector. Niet alleen Zevenaar, maar veel gemeenten en verenigingen zijn op zoek naar een passende oplossing voor een effectieve inzet van de openbare ruimte om sport en bewegen in combinatie met welzijn, zorg en onderwijs te stimuleren.

Dit komt voort uit verschillende ontwikkelingen. Zo groeit de ongeorganiseerde sport en zijn outdoor sport- en beweegactiviteiten in opkomst. Daarnaast neemt de druk op de exploitatie van binnensportaccommodaties toe en is er steeds meer aandacht voor een gezonde leefomgeving met een verbinding tussen stad, dorp of wijk en omliggende natuur. Verder zien we ontwikkelingen waar verenigingen steeds meer de krachten bundelen met als doel in te spelen op bovenstaande ontwikkelingen en samenwerken om te komen tot een gezamenlijk toekomstbestendig sportaanbod. Om vanuit de gemeenschap in Zevenaar in te spelen op deze trends en ontwikkelingen is er een initiatiefgroep opgericht, die via een burgerinitiatief heeft gevraagd om voor dit onderwerp een haalbaarheidsonderzoek te laten uitvoeren.

De bovenstaande ontwikkelingen vragen om een brede kijk en toekomstige blik naar de sportvoorzieningen en openbare ruimte in Zevenaar en omgeving. In dit rapport Uw vraag aan ICSadviseurs is om een

haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de toekomstige trends en ontwikkelingen rondom sport en bewegen in Zevenaar en de effecten hiervan op de sportaccommodaties in de stad Zevenaar. Hierbij ligt de focus op de relatie van de sportaccommodaties met welzijn-, zorg- en onderwijsfuncties in combinatie met een mogelijke herinrichting van Sportpark Hengelder. In dit onderzoek gaan we hier nader op in en schetsen we denkrichtingen (scenario's) die een eerste richting geven aan gewenste ontwikkelingen voor het Sportpark Hengelder.

In het onderzoek is de volgende fasering aangebracht:

1. Inventarisatie van de huidige gebruikers en het bestaande aanbod aan sportaccommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte;
2. Bepalen huidige en toekomstige vraag naar accommodaties en voorzieningen op basis van behoeften, lokale en landelijke trends en ontwikkelingen;
3. Het opstellen van verschillende toekomstscenario's (inhoudelijk en financieel op hoofdlijnen) voor Sportpark Hengelder op basis van trends, ontwikkelingen, behoeften en input van verenigingen en verder betrokkenen.

1.2 Scope

Het onderzoek concentreert zich op de sportaccommodaties binnen Zevenaar, Groot Holthuizen en Babberich, met de nadruk op Sportpark Hengelder. Hierbij gaat het om de fysieke sport, waardoor accommodaties voor de denksporten niet in het onderzoek worden meegenomen. De volgende sportaccommodaties worden in dit onderzoek meegenomen:

Zevenaar

- Ataro Lentebad
- Sportpark Hengelder
- Tennisbanen Hengelder
- Atletiekbaan De Liemers
- Sportpark Griethse Poort
- Bent Sports Tennis
- Gymzalen de Schilderspoort
- Sporthal Heerenmäten
- Sportzaal Liemerscollege
- Gymzaal de Brug
- Sporthal Lentemorgen
- Bent Sports
- Sportcentrum NLG Zevenaar
- Polly's Gym
- Fitness Centrum Zevenaar
- FSCA Zevenaar Kickboxen
- Funktional Fitness/DJF Dance Centre
- Fit20 Zevenaar Sportschool
- Vida Studio's
- Studio DansPodium

Groot Holthuizen

- Liemerscollege locatie Landeweer
- Gymzaal Groot Holthuizen

Babberich

- Sportpark De Buitenboom
- Kulturhus & Gymzaal De Borg

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het huidige aanbod aan binnensportaccommodaties in Zevenaar en Babberich in typen accommodatie en beschikbare uren ten behoeve van het bewegingsonderwijs en verenigingen.

In hoofdstuk 3 wordt de huidige vraag aan sporturen vanuit het onderwijs en de verenigingen uiteengezet.

Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de toekomstige vraag waar we ingaan op relevante ontwikkelingen en prognoses in relatie tot de binnensportaccommodaties.

In hoofdstuk 5, op basis van de resultaten zoals weergegeven in de voorgaande hoofdstukken, worden de (voornaamste) constateringen samengevat.

Hoofdstuk 6 geeft een verdiepingsslag over hoe sportverenigingen, het onderwijs en maatschappelijke en gezondheidsorganisaties denken over Sportpark Hengelder.

Vervolgens schetst hoofdstuk 7 de verschillende scenario's.

Tot slot bevat hoofdstuk 8 de conclusies en aanbevelingen.

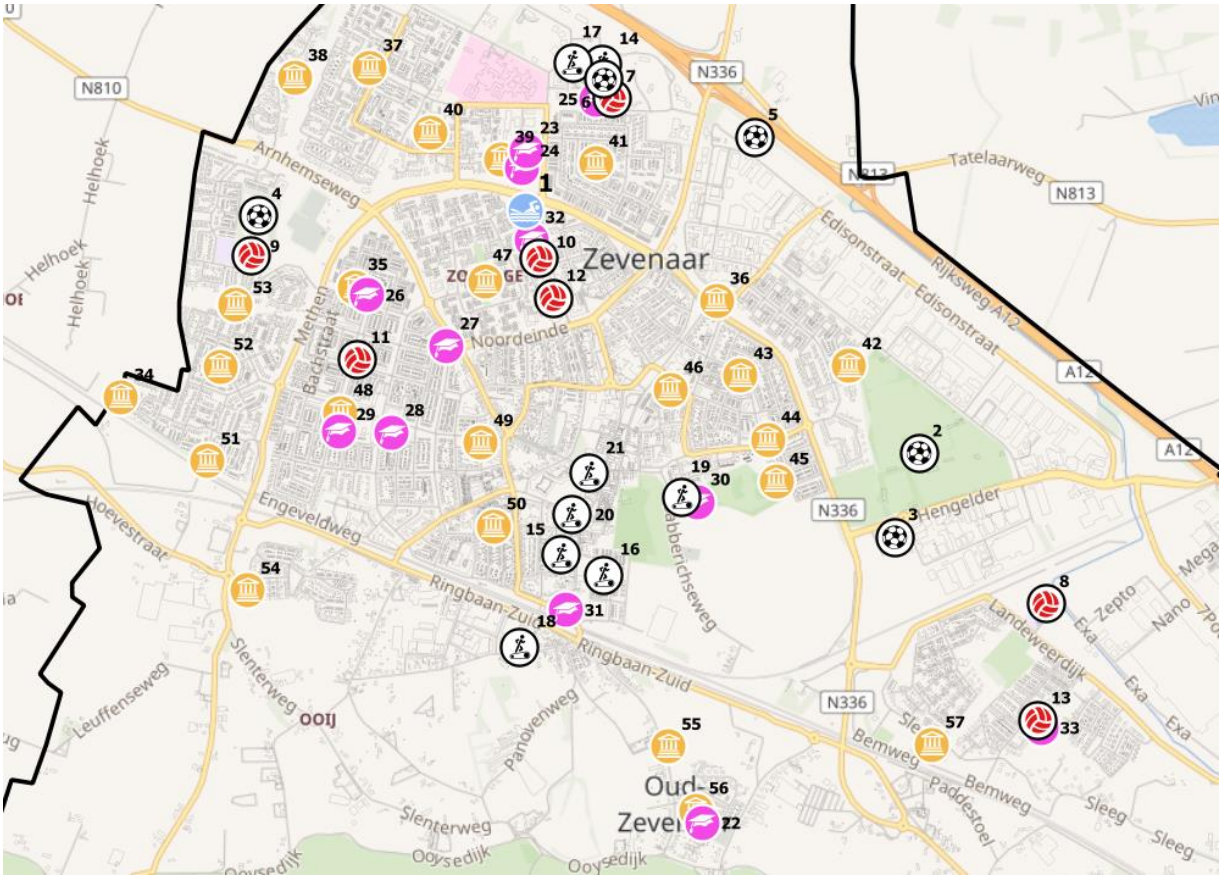

Figuur 1.1 Totaaloverzicht sportaccommodaties Zevenaar

Legenda Zevenaar

Zwembaden

1. Ataro Lentebad

Buitensportvoorzieningen

2. Sportpark Hengelder
3. Tennisbanen Hengelder
4. Atletiekbaan De Liemers
5. Sportpark Griethse Poort
6. Bent Sports Tennis

Overige binnensportvoorzieningen

7. Gymzalen de Schilderpoort
8. Liemerscollege Landeweer
9. Sporthal Heerenmäten
10. Sportzaal Liemerscollege Zonegge
11. Gymzaal de Brug
12. Sporthal Lentemorgen
13. Gymzaal Groot Holthuizen

Overige binnensportvoorzieningen

14. Bent Sports
15. Studio DansPodium
16. Polly's Gym
17. Fitness Centrum Zevenaar
18. FSCA Zevenaar Kickboksen
19. Funktional Fitness/DFJ Dance Centre
20. Fit20 Zevenaar Sportschool
21. Vida Studio's

Onderwijs

22. De Brede Martinus
23. KDV De Kleine Wereld
24. IKC Platanenlaan
25. De Schilderpoort
26. IKC Carrousel Bizetstraat
27. IKC De Wissel
28. IKC Carrousel
29. De Tamboerijn
30. Rijn IJssel Babberichseweg
31. Rijn IJssel Stationsplein
32. Liemerscollege locatie Zonegge
33. Sterreschool & De Bem

Overige voorzieningen

34. Trapveld/speeltuin Joseph Bechstraat
35. J.C. Cruijfcourt
36. Skatebaan
37. Trapveldje Korte stuk
38. Grasveld Roodwilligen
39. Voetbalveldje Lindenhage
40. Trapveld/speeltuin Boterhek
41. Trapveld/speeltuin De Olmen
42. Trapveld Scherpershof
43. Trapveld/speeltuin Huygenslaan
44. Buitengym & basketbalveld Vondellaan
45. Trapveld Guido Gezellestraat
46. Trapveld Steenhuizen
47. Trapveld Zonegge
48. Trapveld Paganinistraat
49. Basketbalveld Rembrandtplein
50. Voetbalveld Oranjehof
51. Trapveld Brusselse Straat
52. Trapveld/speeltuin Hallsteinstraat
53. Trapveld/speeltuin Spriet
54. Wielekescamp
55. Trapveld/speeltuin Zevenaarseweg
56. Voetbalkooi Martinusweg
57. Trapveld Sleef

2. Huidig aanbod en gebruik

2.1 Gemeente en kernen

In de gemeente Zevenaar wonen circa 44.000 inwoners verdeeld over de volgende twaalf kernen: Aerdt, Angerlo, Babberich, Giesbeek, Herwen, Lathum, Lobith, Pannerden, Spijk, Tolkamer (inclusief Tuindorp), Zevenaar en Oud-Zevenaar (inclusief Ooy). In Zevenaar, als grootste kern, wonen ongeveer 25.000 inwoners en in Babberich 2.000 inwoners. De gemeente kent een rijk verenigingsleven; ongeveer 29% van de inwoners in 2020 is lid van een sportvereniging (het landelijk gemiddelde is 25%). Daarnaast zijn er ook grote groepen inwoners die anders georganiseerd sporten (29%) en ongeorganiseerd sporten (36%)[1]

2.2 Huidige gebruikers

Primair kennen de sportvoorzieningen drie typen gebruikers: het onderwijs, (sport)verenigingen en overige gebruikers (maatschappelijk/commercieel). Bij het in kaart brengen van de huidige situatie en vraag naar binnensportaccommodaties worden deze drie typen gebruikers apart inzichtelijk gemaakt:

1. Onderwijs
Zowel het primair als het voortgezet onderwijs maken gebruik van de sportaccommodaties in Zevenaar en Babberich. In Zevenaar zijn er 9 verschillende scholen binnen het primair onderwijs, 1 voor het speciaal basisonderwijs en 1 school voor het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs, het Liemerscollege, heeft 3 verschillende locaties in Zevenaar. Babberich heeft 1 locatie voor het primair onderwijs. Het onderwijs maakt voornamelijk gebruik van de gemeentelijke (ondersteunde) accommodaties zoals gymzalen en sporthallen, waarbij `s zomers uitgeweken kan worden naar sportparken. Zie voor een totaaloverzicht figuur 1.1 en figuur 2.1.

2. Verenigingen
In Zevenaar en Babberich zijn er verschillende verenigingen die gebruikmaken van de sportaccommodaties en buitenruimten. In totaal zijn er circa 60 sportverenigingen in de gemeente Zevenaar verdeeld over 35 verschillende takken van sport. Deze verenigingen maken voornamelijk gebruik van de gemeentelijke (ondersteunde) accommodaties zoals sportparken, gymzalen en sporthallen[2].

3. Overige gebruikers
Maatschappelijke en commerciële organisaties maken landelijk steeds meer gebruik van sportaccommodaties. Deze organisaties maken vaak gebruik van de accommodaties onder hun eigen begeleiding om hun cliënten door middel van sport te laten herstellen van een blessure of het welzijn te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn; hersteltrainingen gegeven door fysiotherapeuten, valpreventie voor ouderen, weerbaarheidstrainingen voor kwetsbare jongeren, etc.

[1] Resultaten sportdeelname onderzoek & vereniging monitor December 2020
[2] Niet alle sportverenigingen waren opgenomen in de aangeleverde data.

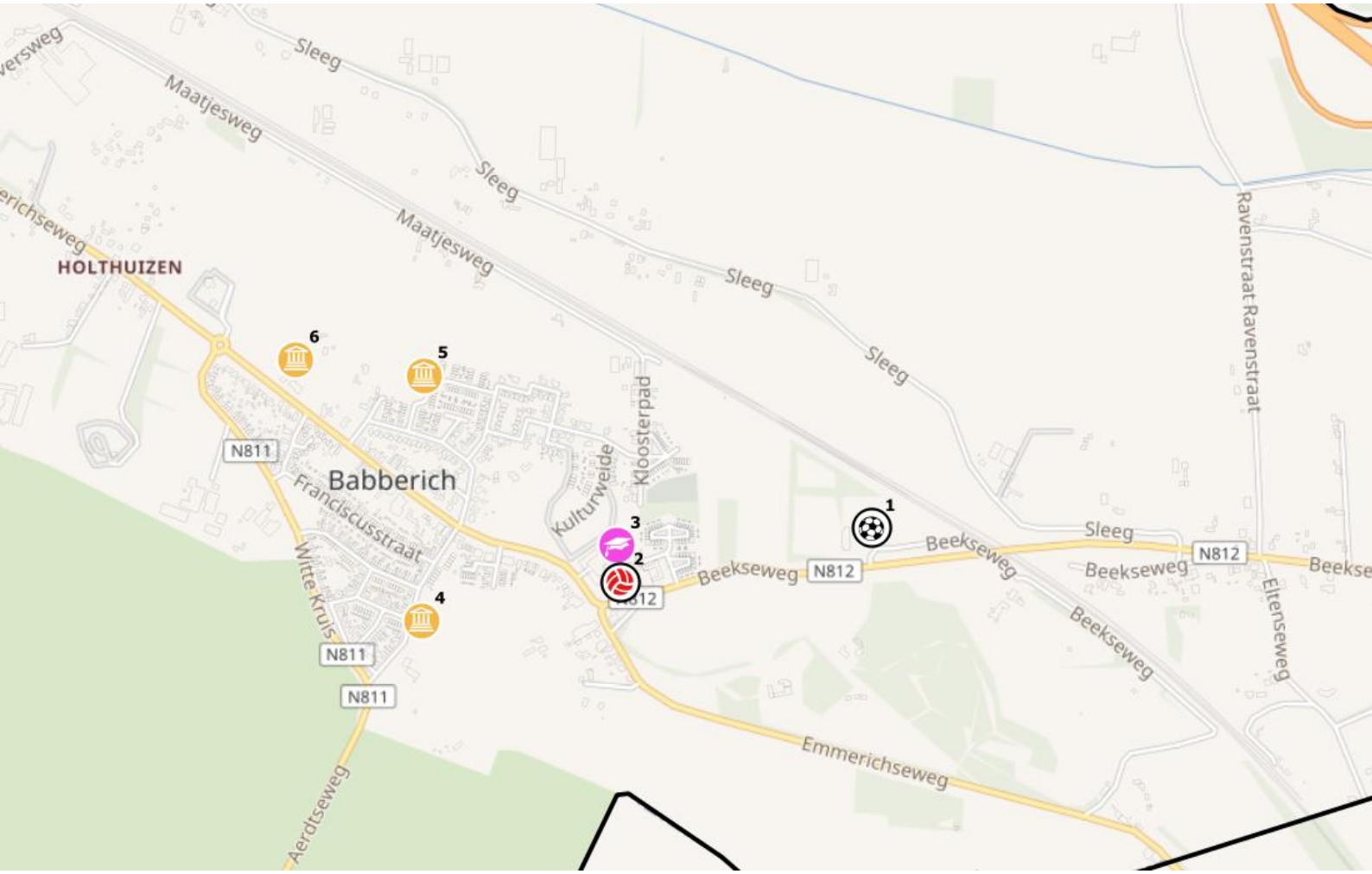

Figuur 2.1 Totaaloverzicht Babberich

Legenda Babberich

Buitensportvoorzieningen
1. Sportpark De Buitenboom

Binnensport
2. Kulturhus & Gymzaal De Borg

Onderwijs
3. Sint Franciscusschool

Overige voorzieningen
4. Speeltuin/trapveld Zwanenwaay
5. Speeltuin/trapveld Landkamp
6. Trapveld Dorpsstraat

2.3 Huidige sportaccommodaties en voorzieningen

Zevenaar heeft een ruim aanbod aan sportaccommodaties dat inwoners uitnodigt om te sporten en te bewegen; er zijn vier buitensportaccommodaties, zeven binnensportaccommodaties, één zwembad en diverse commerciële/individuele sportaccommodaties. Babberich heeft daarnaast nog één buitensportlocatie en één binnensportaccommodatie. Zie voor een totaaloverzicht figuur 1.1 op pagina 7 en figuur 2.1 op pagina 9.

De sportaccommodaties zijn in te delen in verschillende typen die hieronder worden toegelicht:

1. Buitensportaccommodaties
De buitensportaccommodaties zijn locaties waar veldsporten en atletiek in verenigingsverband beoefend kunnen worden. In dit onderzoek zijn dat Sportpark Hengelder (zie figuur 2.2) Sportpark de Griethse Poort, Sportpark de Buitenboom en de Atletiekbaan van de Liemers. Sportpark Hengelder is van deze accommodaties het grootst met een hockeyvereniging, twee tennisverenigingen, twee voetbalverenigingen, een korfbalvereniging, een rugbyvereniging en een Jeu de Boules vereniging. De accommodatie van Hobbycentrum De Liemers, die zich eveneens op Sportpark Hengelder bevindt, wordt in dit rapport niet als sportaccommodatie meegenomen.

2. Binnensportaccommodaties
Binnensportaccommodaties bestaan uit gymzalen, sportzalen en sporthallen. Dit zijn sportruimten die geschikt zijn voor het bewegingsonderwijs en de diverse zaalteamsporten. In dit onderzoek zijn dat Gymzalen de Schilderpoort, Liemerscollege Landeweer, Sporthal Heerenmäten (in eigendom van Quadraam), Sportzaal Liemerscollege Zonegge, Gymzaal de Brug, Sporthal Lentemorgen, Gymzaal Groot Holthuizen en Kulturhus & Gymzaal De Borg.

3. Overige binnensportaccommodaties
De acht overige binnensportaccommodaties zijn locaties waar gesport kan worden in de binnenruimte die niet hoeven te voldoen aan de afmetingen of voorzieningen voor het bewegingsonderwijs dan wel de binnensporten. Voorbeelden hiervan zijn dansstudio's, sportscholen, squashbanen, etc. In dit onderzoek zijn de accommodaties meegenomen van Bent Sports, Studio DansPodium, Polly's Gym, Fitness Centrum Zevenaar, FSCA Zevenaar Kickboksen, Funktional Fitness/DFJ Dance Centre, Fit20 Zevenaar Sportschool en Vida Studio's.

4. Openbare ruimte en voorzieningen
De openbare ruimte wordt steeds meer gebruikt als een alternatieve sportlocatie. Door de individualisering van de sport en de coronapandemie wordt er steeds meer van de openbare ruimte gebruikt als sportvoorziening. Dit kunnen sporten zijn als hardlopen en fietsen, maar ook beweegtuinen, trapveldjes en basketbalveldjes.

Figuur 2.2 Overzichtskaart Sportpark Hengelder

2.4 Locatie van sportbeoefening

Zoals in paragraaf 2.3 valt te lezen, wordt sport beoefend op verschillende locaties in Zevenaar. Maar hoe populair is elke locatie en zijn hier trends te ontdekken? Een belangrijk onderzoek dat hier antwoorden op geeft is het 'Onderzoek & verenigingsmonitor december 2020' van de gemeente Zevenaar. Hierin is aan de inwoners van Zevenaar gevraagd waar zij het vaakst sporten. De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn als volgt:

- De helft van de inwoners beoefent de sport bij sportaccommodaties in de eigen gemeente, zoals op een voetbalveld, tennisbaan, sporthal, fitnesscentrum of zwembad;
- 17% van de inwoners maakt gebruik van sportvoorzieningen in de openbare ruimte in de eigen gemeente, zoals een park, bos, basketbalpleintje, skatebaan en trapveldjes (in 2016 was dit 22%).
- 18% van de inwoners sport bij sportaccommodaties buiten de gemeente Zevenaar. De overige inwoners sporten buiten Zevenaar.
- Naarmate inwoners van Zevenaar ouder worden, sporten zij minder vaak in een sportaccommodatie in de eigen gemeente. Uitzondering hierop is de oudste leeftijdsgroep.

- De leeftijdsgroep jonger dan 21 jaar (91%) en 21 tot en met 30 jaar (63%) sport het vaakst in een sportaccommodatie in Zevenaar. Inwoners ouder dan 70 jaar (52%) sporten ook redelijk vaak in een sportaccommodatie binnen de eigen gemeente.
- Fitness is de populairste sport in Zevenaar, daarna volgen wandelsport, fietsen, hardlopen en zwemmen.

2.5 Kwalitatieve beoordeling sportaccommodaties

Naast de aantallen sportaccommodaties is het van belang inzage te hebben in de kwaliteit van de betreffende accommodaties. Accommodaties kunnen theoretisch voldoen aan de vraag (kwantiteit), maar als het aanbod (kwaliteit) niet aansluit op de vraag zullen accommodaties in onbruik raken. Hierdoor ontstaat er een tekort aan kwalitatieve goede accommodaties.

De gemeente Zevenaar heeft in 2020 de tevredenheid onder inwoners, en daarmee de gebruikers, geïnventariseerd voor geheel Zevenaar. Deze inventarisatie is weergegeven in tabel 1. Het beeld wat hieruit ontstaat is dat inwoners over het algemeen (zeer) tevreden zijn over de openingstijden, bereikbaarheid en toegankelijkheid. Minder tevreden zijn gebruikers over de kleedruimten, het sanitair en de horecagelegenheden.

Tabel 2.1 Tevredenheid sportaccommodaties. (Bron: Sportonderzoek 2020 Gemeente Zevenaar)

Factor	N.v.t.	Zeer ontevreden	Ontevreden	Neutraal	Tevreden	Zeer tevreden
Openingstijden	9%	5%	4%	7%	37%	38%
Bereikbaarheid en toegankelijkheid	7%	3%	2%	6%	39%	43%
Kwaliteit Vloer/veld/bassin	10%	5%	5%	10%	39%	31%
Hoeveelheid aangeboden materialen	18%	3%	2%	8%	39%	29%
Kwaliteit materialen	18%	3%	2%	9%	37%	31%
Kleedruimten	19%	4%	6%	15%	35%	22%
Sanitair	16%	3%	8%	15%	36%	21%
Horeca	32%	2%	3%	12%	29%	22%

Vragenlijst

Naast de inwoners stellen het onderwijs en verenigingen ook kwalitatieve eisen aan de voorzieningen. ICSadviseurs heeft in samenwerking met de initiatiefgroep binnen dit onderzoek een vragenlijst verzonden naar de sportverenigingen en onderwijsinstellingen in Zevenaar. In deze vragenlijst zijn de verschillende organisaties gevraagd naar ledenontwikkelingen, de kwaliteit van de sportaccommodaties, bevindingen in relatie tot de openbare ruimte, de beschikbaarheid van de sportaccommodaties en op het onderdeel samenwerking. In totaal hebben 23 sportverenigingen en 10 onderwijsinstellingen de vragenlijst ingevuld. Als eerste is er gevraagd naar de algemene tevredenheid per accommodatie. In figuur 2.3 zijn de verschillende scores te zien.

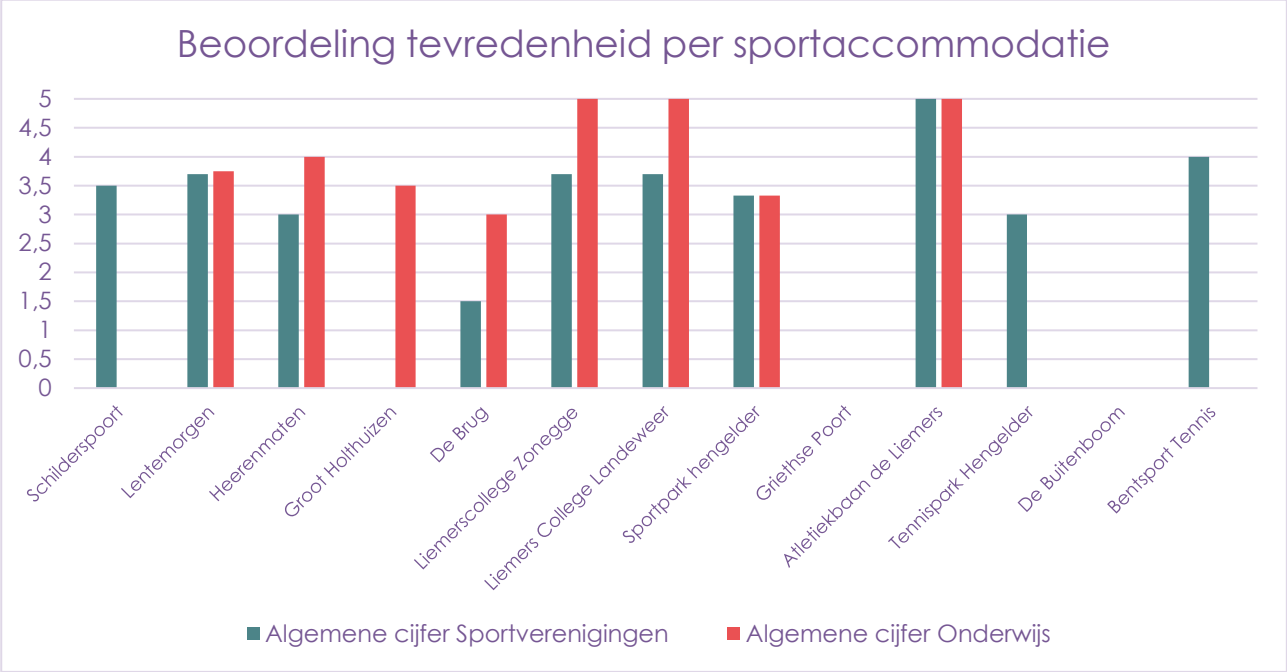

Figuur 2.3 Algemene tevredenheid per sportaccommodatie

Op een schaal van 1 (zeer ontevreden), 2 (ontevreden), 3 (gangbaar), 4 (tevreden) tot 5 (zeer tevreden) scoren de accommodaties tussen de 1,5 en de 5. Het is hierbij opvallend dat sporthal De Brug zeer laag wordt beoordeeld. Met een gemiddelde score van 1,5 lijkt deze binnensportaccommodatie niet te voldoen aan de wensen van sportverenigingen. De beoordeling vanuit het onderwijs is met een 3 hoger dan de sportverenigingen, maar lager dan de andere accommodaties. De voorzieningen van het Liemerscollege en de atletiekbaan worden goed beoordeeld, terwijl Sportpark Hengelder en Heerenmäten relatief slecht worden beoordeeld.

Het onderwijs en de verenigingen hebben op uiteenlopende onderdelen (zoals gebruik, functionaliteit, materialen, tevredenheid, de prijs-kwaliteitverhouding en bereikbaarheid) de sportaccommodaties beoordeeld. Dit zijn alleen de accommodaties waar zij gebruik van maken. Hiermee wordt inzichtelijk per accommodatie waar mogelijke knelpunten en verbeterpunten liggen.

In de volgende paragrafen (tot en met paragraaf 2.6) volgt een uiteenzetting van de uitkomsten van de vragenlijst, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de buitensport- en binnensportaccommodaties.

2.5.1 Buitensportaccommodaties

De beoordelingen van de sportverenigingen en het onderwijs over de buitensportaccommodaties in Zevenaar zijn te vinden in figuur 2.4 en 2.5.

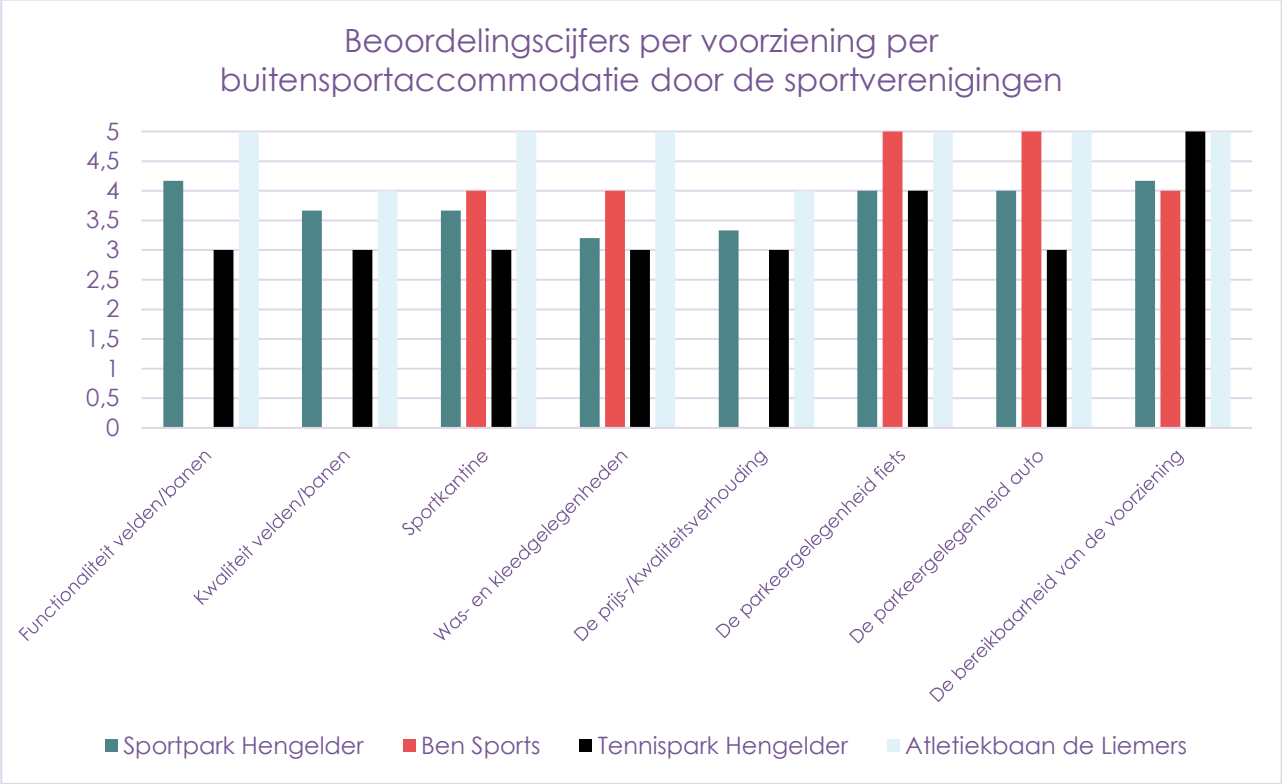

Figuur 2.4 Weergave van de kwalitatieve beoordeling van de buitensportaccommodaties door sportverenigingen

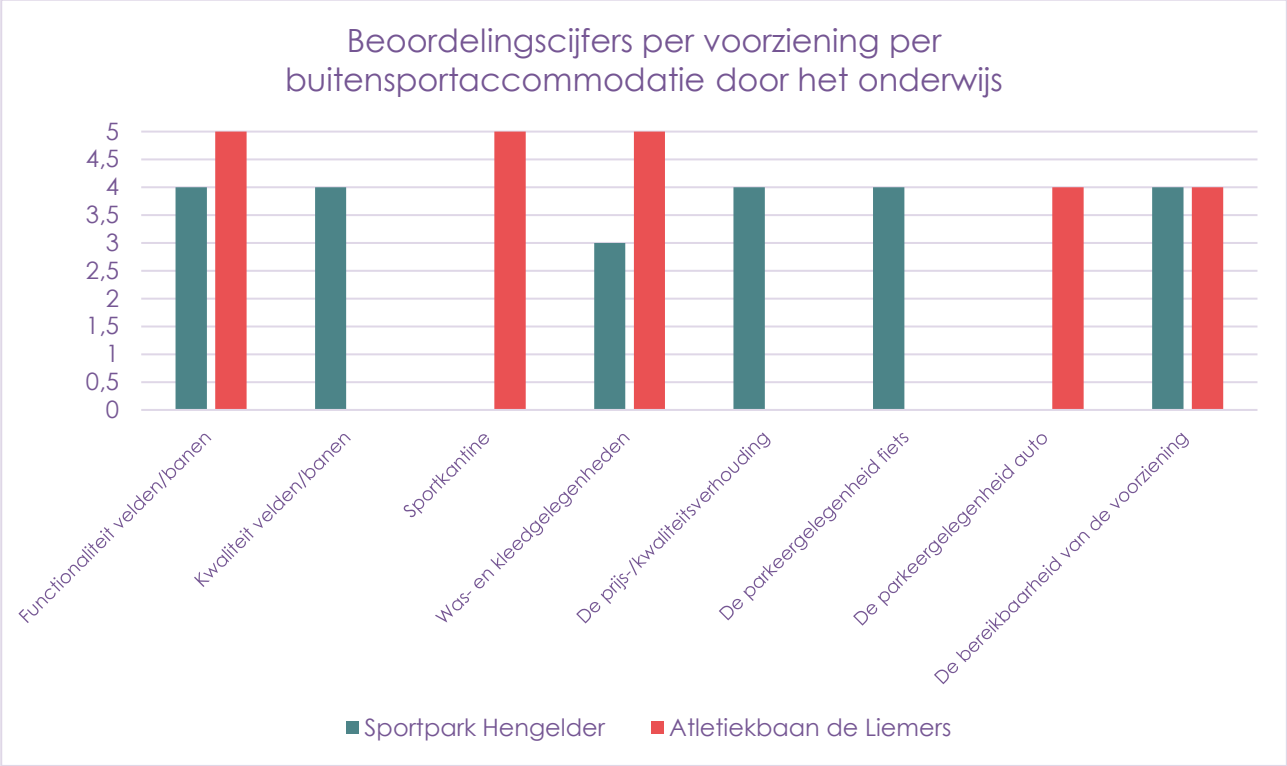

Figuur 2.5 Weergave van de kwalitatieve beoordeling van de buitensportaccommodaties door sportverenigingen.

In figuur 2.4 en 2.5 is te zien dat de atletiekbaan en Bent Sport relatief hoog scoren in de tevredenheid door de sportverenigingen en het onderwijs. Hengelder en het Tennispark Hengelder scoren relatief wat lager.

Bij Sportpark Hengelder valt het op dat verenigingen en het onderwijs minder tevreden zijn met de kleedaccommodaties. Deze wordt met een 3,2 en 3,0 als laagste beoordeeld. Anderzijds wordt de bereikbaarheid, functionaliteit en de parkeergelegenheid als zeer goed beoordeeld. Hierbij is het overigens goed te benoemen dat er grote verschillen zijn tussen de verenigingen op het Sportpark Hengelder: de accommodatie van HVZ wordt relatief laag beoordeeld met een score 2 op de onderdelen kantine, kleedgelegenheden en prijs-kwaliteitverhouding, terwijl KV Zwaluwen op deze onderdelen gemiddeld een 4,3 scoort.

Het Tennispark Hengelder wordt over het algemeen laag beoordeeld. Alleen de bereikbaarheid scoort relatief hoog. De relatief lage beoordeling wordt waarschijnlijk veroorzaakt, doordat de tennisbanen bij TVZ toe zijn aan vervanging.

2.5.2 Binnensportaccommodaties

De beoordelingen van de sportverenigingen en het onderwijs over de buitensportaccommodaties in Zevenaar zijn te vinden in figuur 2.6 en 2.7.

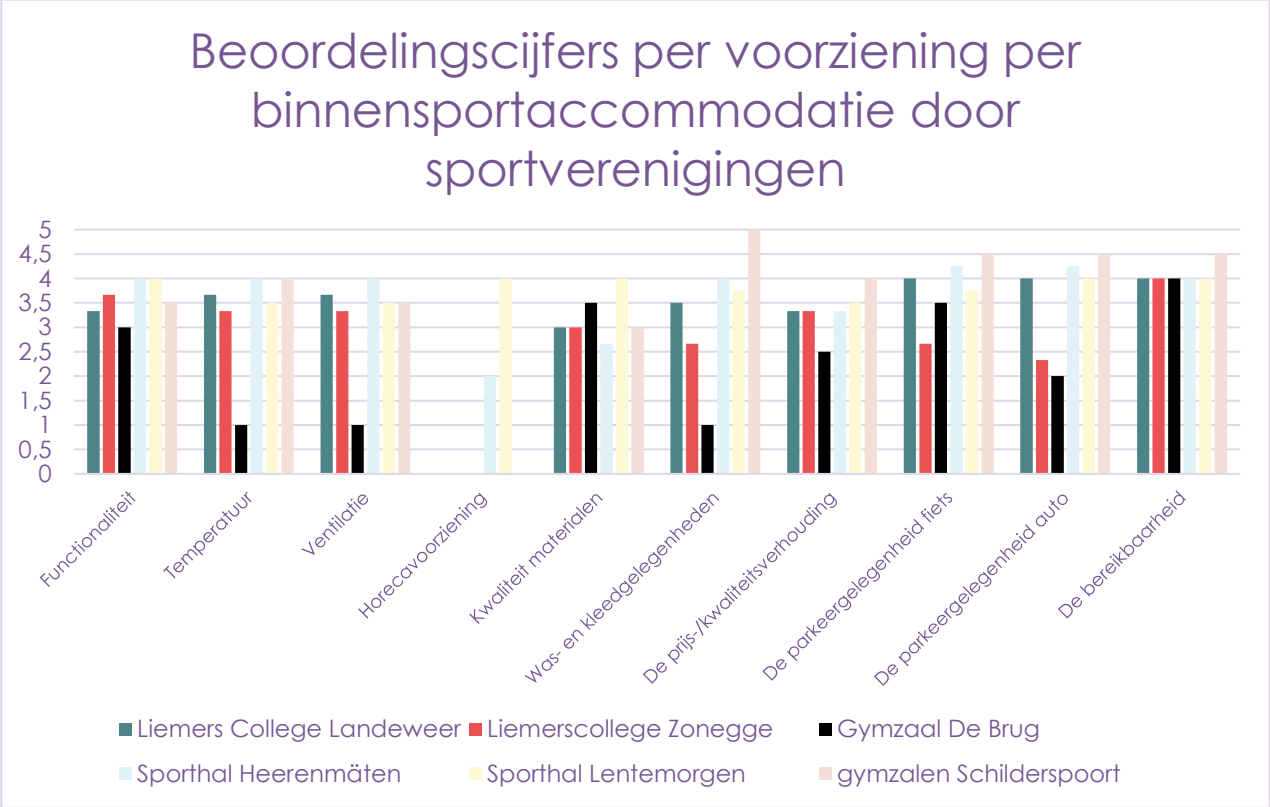

Figuur 2.6 Weergave van de kwalitatieve beoordeling van de binnensportaccommodaties door sportverenigingen[3]

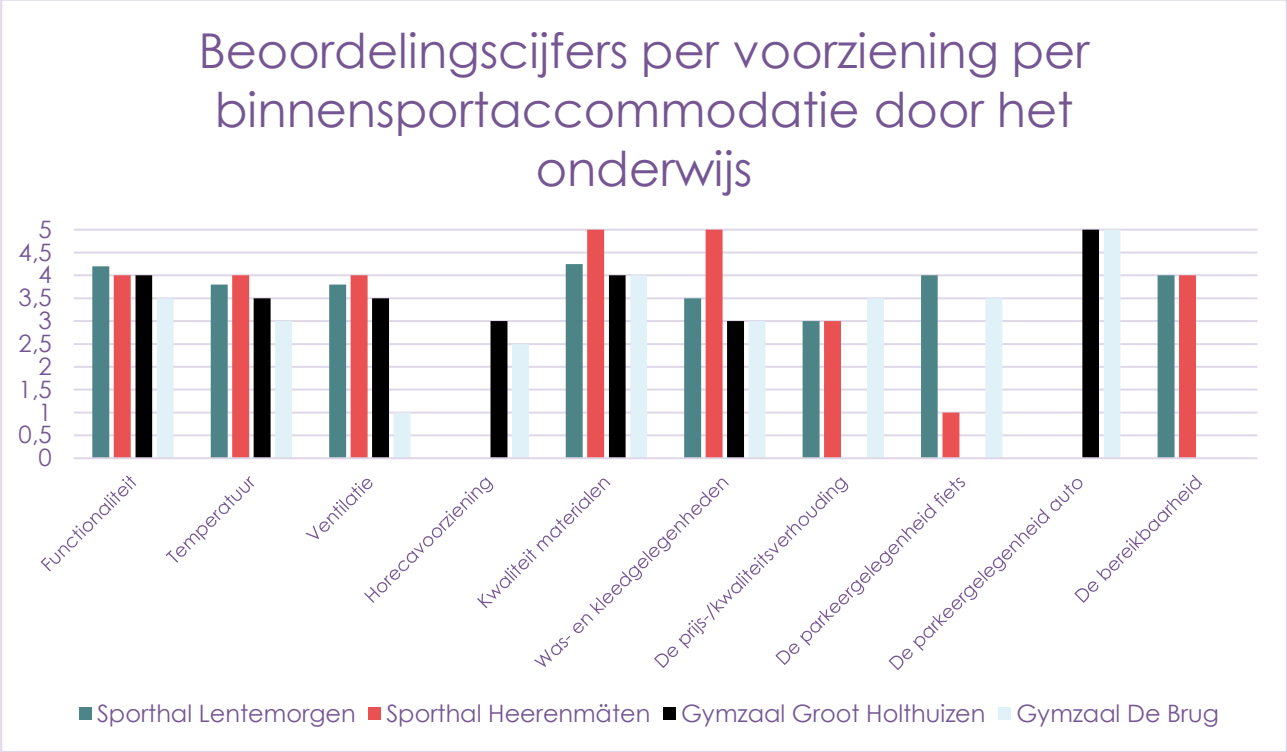

Figuur 2.7 Weergave van de kwalitatieve beoordeling van de binnensportaccommodaties door sportverenigingen[3]

In figuur 2.6 en 2.7 is te zien dat Sporthal Heerenmäten en gymzaal aan de Schilderspoort relatief goed scoren op de verschillende onderdelen. Uitzondering bij Heerenmäten zijn wel de parkeervoorzieningen. Verder scoort gymzaal De Brug relatief laag. Vooral de ventilatie wordt niet goed beoordeeld.

Verder toevoegingen in antwoord op de vragen vanuit de vragenlijst, is dat de zaal te krap is en er te weinig bergruimte is voor eigen toestellen en materialen. Opvallend is voor alle accommodaties de bereikbaarheid goed wordt beoordeeld.

2.5.3 Overige binnensportaccommodaties

Er wordt op kleine schaal gebruik gemaakt van de overige binnensportaccommodaties door de sportverenigingen en het onderwijs die de vragenlijst hebben ingevuld. Dit zijn sportscholen, een yoga studio, een dojo, een dansstudio en een bejaardenhuis. Verder kwam hier uit dat alleen de yogastudio behoefte heeft aan extra ruimte. De andere accommodatie voldoen qua afmetingen en aanwezige voorzieningen aan de behoefte.

2.5.4 Openbare ruimte en voorzieningen

Het onderwijs en sportverenigingen in Zevenaar maken gebruik van de openbare ruimte voor de beoefening van sport. Het onderwijs maakt gebruik van de openbare ruimte voor gymlessen, BSO activiteiten, spelactiviteiten en atletiek. Verder maakt zij gebruik van lokale parken, trapveldjes en speeltuinen en geven aan geen voorzieningen te missen.

[3] Niet van elke accommodatie en sommige onderdelen zijn gegevens van binnengekomen. Hierdoor ontbreken een aantal (beoordelingen van) voorzieningen.

Sportverenigingen maken gebruik van de openbare ruimte om te fietsen, hardlopen en yogalessen. De sportverenigingen beoefenen deze sporten op verschillende plekken en missen (vooralsnog) geen voorzieningen in de openbare ruimte.

Trends & ontwikkelingen en beleidsambities gemeente Zevenaar

In dit kader is het goed te benoemen dat trends en ontwikkelingen uit wijzen dat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van de openbare ruimte. In paragraaf 4.3 gaan we hier nader op in. Bovendien heeft gemeente Zevenaar in de Beleidsvisie Sport en Bewegen 2021-2028 aandacht voor deze ontwikkelingen en stelt in de beleidsvisie dat in tegenstelling tot scholen en verenigingen, inwoners in Zevenaar openbare beweegvoorzieningen in de openbare ruimte missen. Dit betekent dat het de ambitie vanuit gemeente Zevenaar is om de komende jaren de openbare ruimte beweegvriendelijker in te richten en hierbij te inventariseren op welke wijze de omgeving kan uitnodigen tot sport, bewegen, spel en ontmoeting.

2.6 Behoefte aan samenwerking scholen en sportverenigingen

Uit de response op de vragenlijst wordt duidelijk dat er veel behoefte is aan samenwerking in relatie tot sport en bewegen. Zowel de gevraagde sportverenigingen en onderwijsinstellingen staan hier voor open. Maar liefst 77% van de sportverenigingen en alle scholen (100%) staan hier voor open. Vanuit de *sportverenigingen* wordt bijvoorbeeld een samenwerking gewenst op onderdelen als:

- Het ontwikkelen van strippenkaarten om verschillende sporten uit te proberen/ te beoefenen;
- Het uitwisselen van (gediplomeerd) kader (sporttechnisch)
- Het samenwerken met scholen, BSO's, fysiotherapie gezondheidsorganisaties, maatschappelijke organisaties en andere bedrijvigheid;
- Het gezamenlijk gebruikmaken van accommodaties/voorzieningen;
- Het gezamenlijk gebruikmaken / delen van vrijwilligers.

Vanuit het *onderwijs* is er bijvoorbeeld samenwerking gewenst op:

- Het uitwisselen van gastdocenten
- Het organiseren van sportactiviteiten voor de BSO
- Het organiseren van sportoriëntatie lessen, clinics voor leerlingen
- Het inzetten van een combifunctionaris/buurtsportcoach

  Dit vooral ook in samenwerking met sportverenigingen.

3. Huidige vraag

3.1 Huidige vraag onderwijs

Uit het onderzoek blijkt dat vanuit het onderwijs, voldoende accommodaties beschikbaar zijn voor het invulling geven van het bewegingsonderwijs. Alle scholen gaven in de vragenlijst aan op structurele basis voldoende ruimte te hebben voor het bewegingsonderwijs. Alleen het Liemerscollege en Het Kofschip hebben incidenteel niet kunnen sporten vanwege het gebrek aan zaalruimte dan wel een buitensportaccommodatie. Verder voldoen de buitensportaccommodaties, overige binnensportaccommodaties en openbare ruimte aan de vraag vanuit het onderwijs.

3.2 Huidige vraag sportverenigingen

Voor de sportverenigingen zijn er net als voor de scholen, voldoende accommodaties beschikbaar. Echter voor een aantal verenigingen geldt dat zij een structureel tekort hebben aan zaalruimte. Ongeveer 8 uur per week kan op dit moment niet worden ingeroosterd. Daarnaast zijn er relatief veel verenigingen die incidenteel niet voldoende sportruimte hebben in Zevenaar. Dit betreft hoofdzakelijk binnensportaccommodaties. Hierdoor wordt er door de betreffende verenigingen uitgeweken naar Duiven, Giesbeek en Herwen.

Het algehele beeld voor de buitensportaccommodaties, overige binnensportaccommodaties en de openbare ruimte is dat deze kan voorzien in de vraag.

Voor het Sportpark Hengelder geldt dat we hier nog even specifiek op inzoomen. Dit in het volgende hoofdstuk.

4. Toekomstige vraag

Naast de huidige vraag vanuit de sportverenigingen en scholen in Zevenaar zijn er ontwikkelingen, die relevant zijn voor het vraagstuk in relatie tot toekomstige vraag naar sportaccommodaties. We behandelen respectievelijk de volgende ontwikkelingen:

1. Woningbouwontwikkelingen
2. Demografische ontwikkelingen
3. Ontwikkeling sportdeelname
4. Accommodatieontwikkelingen
5. Leerlingenprognose

4.1 Woningbouwontwikkelingen

Zevenaar is gelegen in de gemeente Zevenaar. De gemeente heeft door de aanhoudende druk op de woningmarkt nieuwbouwplannen. In tegenstelling tot de Woonvisie in 2015, is er nu een woningtekort in Zevenaar (Liemerse Woonagenda 2020). Door dit verschil is er in de afgelopen 10 jaar relatief weinig gebouwd. Door de krapte op de huidige woningmarkt zal er in de komende jaren bijgebouwd worden. Dit zal voornamelijk gebeuren in de lijn van de A12 en de spoorlijn Arnhem – Zevenaar. De nieuwbouwwijk Groot Holthuizen is hier een voorbeeld waarbij ongeveer 500 huizen gebouwd worden. Daarnaast is in Zevenaar het BAT-terrein in ontwikkeling. Hier worden maximaal 160 woningen gebouwd.

Verwachting is dat de impact van deze nieuwbouwontwikkelingen op de hoeveelheid benodigde sportaccommodaties en voorzieningen op korte termijn klein zal zijn. Desondanks zal het op termijn leiden tot meer leerlingen en vervolgens meer sportende jeugd in delen van Zevenaar. Hierdoor komt op termijn in het oosten van Zevenaar (Groot Holthuizen en omgeving) extra behoefte aan sportaccommodaties en voorzieningen.

4.2 Demografische ontwikkelingen

Volgens het CBS heeft Zevenaar de afgelopen jaren een stabiel aantal inwoners met een kleine groei vanaf 2005. Dit is te zien in de onderstaande figuur 4.1. Het is de verwachting dat deze trend zich doorzet in de komende jaren. Uit bevolkingsprognoses van het CBS blijkt dat er binnen de gemeente Zevenaar sprake is van vergrijzing, door een toename van het aantal 65-plussers. Daar staat tegenover dat het aantal personen, met name in de leeftijdsgroepen 45 tot en met 64 jaar en jongeren tot en met 14 jaar, gaat afnemen. Dit is te zien in figuur 4.2 en 4.3.

Verwachting is dat de impact van deze ontwikkelingen invloed heeft op de ledenontwikkelingen bij de sportverenigingen. Immers de groep jongeren is de groep die vooral actief is binnen de sportverenigingen. Overigens biedt dit ook kansen voor sportverenigingen, door het uitbreiden of ontwikkelen van sportaanbod voor senioren.

Figuur 4.1 Bevolkingsontwikkeling van Zevenaar en de Babberich (Bron: CBS & Hulpverlening Gelderland)

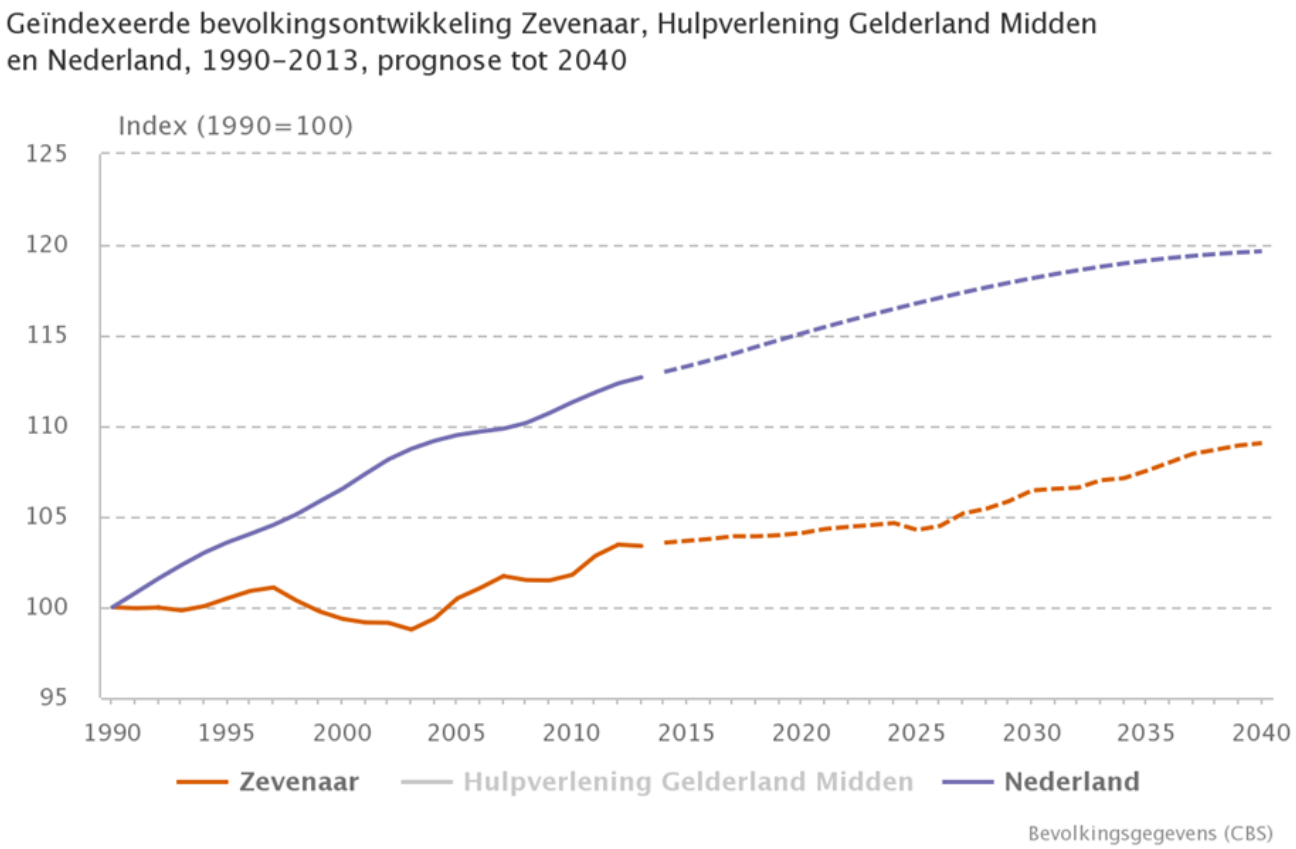

Figuur 4.2 Bevolkingsontwikkeling naar leeftijd van Zevenaar en Babberich (bron: CBS)

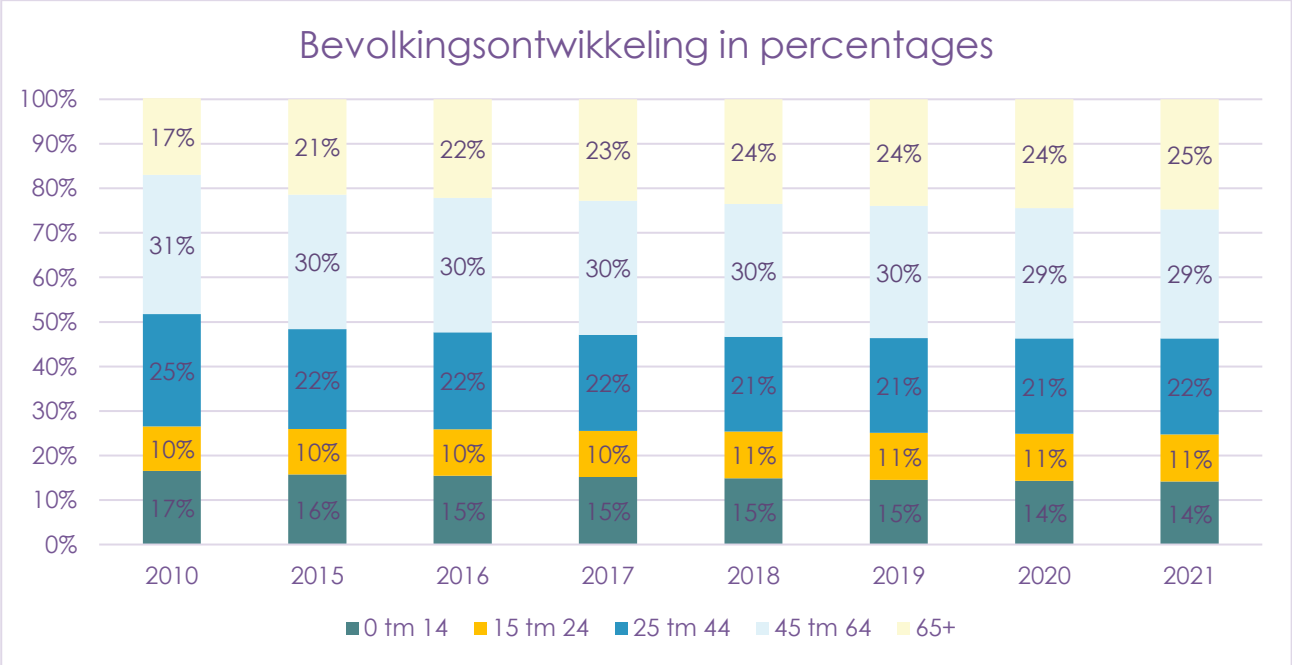

Figuur 4.3 Bevolkingsontwikkeling naar leeftijd van Zevenaar en Babberich (bron: CBS)

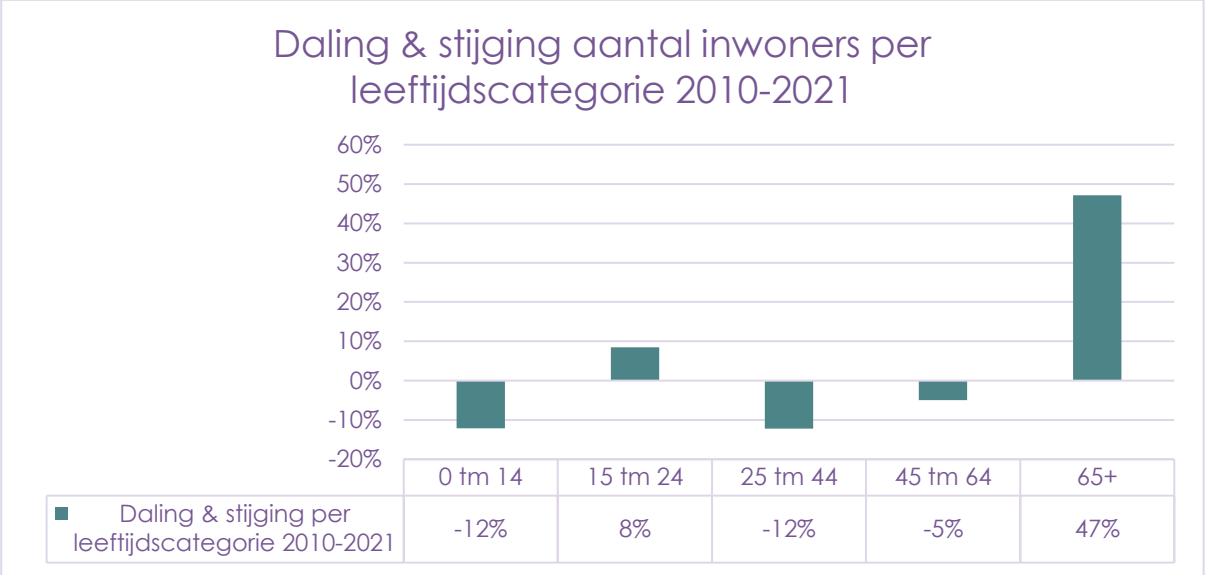

4.3 Ontwikkeling sportdeelname

Om goede voorspellingen te kunnen doen naar sportaccommodaties en voorzieningen is het belangrijk om ook naar een aantal onderdelen te kijken in relatie tot de ontwikkelingen in relatie tot de sportdeelname. In deze paragraaf staan we stil bij een aantal trends en ontwikkelingen.

Sportdeelname algeheel

Een doel van NOC*NSF is om het aantal mensen dat aan sport doet te verhogen. Een goede indicator hiervoor is de Sportdeelname Index. In 2020 deed 55% van de Nederlanders van 4 jaar en ouder één keer per week of vaker aan sport. In de gemeente Zevenaar lag de sportdeelname met 46% in 2020 lager dan het landelijke gemiddelde. Een andere indicator, voor het landelijk monitoren van sport en bewegen, is clublidmaatschap. Landelijk waren in 2020 4,2 miljoen mensen lid van een of meer van de 76 bij Nederlandse Sport Federatie aangesloten sportbonden. Met andere woorden, gemiddeld was 24% van de Nederlandse bevolking lid van een of meerdere sportbonden. Met 22,7% voor de gemeente Zevenaar ligt het aantal personen met een clublidmaatschap ook lager dan het landelijke gemiddelde.

Lidmaatschap bij sportverenigingen in coronatijd

In vergelijking met eerdere (corona) peilingen die Mulier Instituut heeft gedaan, concludeert zij in de vierde uitgave van de Monitor Sport en corona (november 2021), dat minder verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen maken over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging . In november 2021 maken twee op de tien verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de toekomst van de vereniging. Kijkend naar de aard van de zorgen, worden financiële problemen minder vaak genoemd en betreffen zorgen vaker ledendaling en verlies van vrijwilligers. 3 procent van de verenigingen zegt op omvallen te staan. Dit is vergelijkbaar met het voorjaar van 2021.

Bij vier op de tien verenigingen is het ledental in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald. Met name bij zaalsportverenigingen is dit vaak het geval. Van de verenigingen met ledendaling verwacht een deel weer te groeien. Zorgelijk is dat er ook een deel van de verenigingen komend jaar (2022) een verdere ledendaling verwacht. Bij ongeveer een kwart van de verenigingen is het aantal vrijwilligers in de afgelopen twaalf

maanden (sterk) gedaald. Dit zijn dus belangrijke aandachtspunten voor een blijvende toekomst van sportverenigingen.

Vitaliteit

In het verlengde van deze ontwikkelingen zien we dat de vitaliteit van de sportverenigingen de afgelopen jaren ook is afgenomen. Onderstaand figuur laat dit zien.

Figuur 4.4 Vitaliteit van de verschillende sportverenigingen landelijk (Bron: Mulier Instituut).

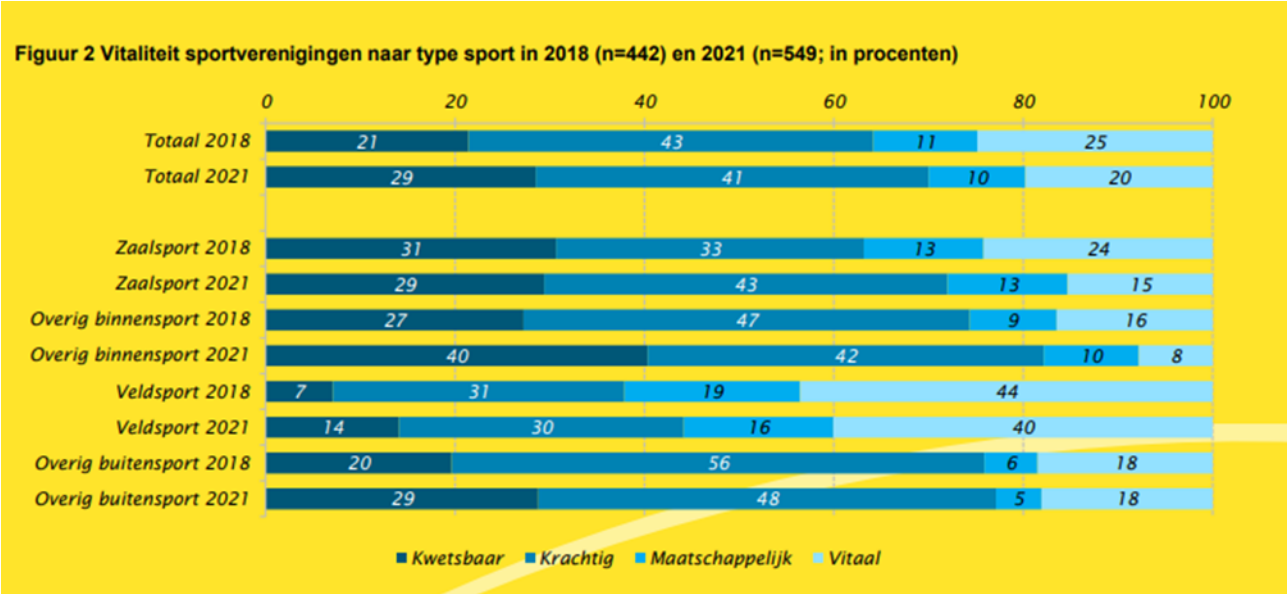

Bij de buitensportverenigingen is figuur 4.4 te zien dat de veldsportverenigingen relatief vitaal zijn ten opzichte van binnensporten. Veldsporten doen het relatief goed in vergeleken met de andere buitensporten als de wielersport en atletiek. Helaas is bij beide type buitensport zichtbaar dat verenigingen het steeds moeilijker krijgen. Zo is het percentage kwetsbare verenigingen onder veldsportverenigingen verdubbeld tussen 2018 en 2021 en bij de overige buitensportverenigingen met de helft toegenomen

De Monitor 'Sport en corona'(november 2021, Mulier Instituut) laat zien bij de meeste verenigingen de financiële gevolgen zijn te overzien, maar dat het tekort aan leden en vrijwilligers verder doorzet. Het aantal leden daalt met name bij zaalsportverenigingen en vooral de veldsportverenigingen hebben een tekort aan vrijwilligers en/of kader.

Lidmaatschap bij sportverenigingen - verwachting

Cijfers van NOC*NSF bevestigen het beeld dat vooral binnensportbonden en sportbonden waarbij het ledenbestand geheel of gedeeltelijk tot stand komt door het organiseren van competities en/of evenementen hard worden geraakt. Dit betekent dat het lidmaatschap van een sportvereniging (zowel binnen- en buitensport) geleidelijk steeds verder afneemt. Deze trend doet zich sinds 2012 al voor. Hier gaat het om jeugd en om volwassenen: het percentage leden van een sportvereniging neemt binnen deze groepen af. Dit betekent dat verenigingen voor sporters gaandeweg minder aantrekkelijk zijn geworden. Kortom het 'marktaandeel' van sportclubs neemt af en is een verschuiving te zien naar het ongeorganiseerd sporten (vooral in de buitenlucht). Zie ook de tabel in bijlage I.

Sportdeelname -anders en ongeorganiseerde sport

Trends binnen de sportdeelname zijn de opkomende ongeorganiseerde sporten die vooral in de openbare ruimte (outdoor) plaatsvinden, zoals hardlopen, fietsen en wandelen. Vooral *ouderen* zullen meer in anders- en ongeorganiseerd verband gaan sporten en deze trend zal zich de komende jaren naar alle waarschijnlijkheid verder voortzetten. De gemeente Zevenaar zal hier ook steeds meer mee te maken krijgen gezien de ouder wordende bevolking. Advies is om hier als sportverenigingen op te anticiperen en de mogelijkheden te verkennen om bijvoorbeeld als (binnen) sportvereniging ook buiten een aanvullend aanbod te ontwikkelen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan beachsporten (volleybal, handbal etc.), maar ook het airbadminton[4] wat tijdens de coronapandemie aan populariteit heeft gewonnen. Bovendien ontstaan er op sportparken steeds meer zogenaamde beweegparken. Parken die voor jong & oud en in samenwerking met gezondheids- en zorginstellingen worden benut, waar naast het sporten ook veel meer het gezond bewegen (geestelijk en lichamelijk) centraal komt te staan.

Verder zien we een veranderende vraag naar binnensportvoorzieningen; de vraag naar binnensportvoorzieningen wordt diverser en ook hier vindt een verschuiving plaats van het georganiseerd naar meer on- en anders georganiseerd sporten. Hierbij valt te denken aan sporten als klimmen, boulderen, freerunnen, padel en dans. Dit vereist een andere configuratie voor binnensportaccommodaties met vaak andere functionaliteiten. Verder onderzoek dient uit te wijzen wat dit voor Zevenaar kan betekenen en in hoeverre binnensportaccommodaties aan functionaliteit aangepast dient te worden.

Een andere ontwikkeling die zich voordoet is dat er steeds meer buitensportverenigingen gebruikmaken van binnensportaccommodaties. Korfbal, hockey maar ook voetbal zijn hier voorbeelden van. Deze sporten maken in de wintermaanden steeds vaker gebruik van de binnensportaccommodaties

Lidmaatschap bij sportverenigingen in Zevenaar

In Zevenaar sporten de meeste inwoners in ongeorganiseerd verband (en dus niet in verenigingsverband). In het Sportonderzoek 'Zevenaar 2020' van de gemeente Zevenaar komt naar voren dat 36% van de inwoners in deze vorm sport. Anderzijds sport 29% procent van de inwoners bij sportverenigingen. Kijkend naar de leeftijd van de inwoners, dan is het duidelijk dat vooral jongeren en jong volwassenen sporten bij verenigingen. Vanaf 31 jaar en ouder neemt het ongeorganiseerd sporten toe tot en met 70 jaar. Daarnaast wordt er weer meer in anders georganiseerd verband gesport. Verder zien we dus een trend (zie vorige paragraaf) dat er steeds meer in ongeorganiseerd verband wordt gesport. Dit strookt niet helemaal met wat de onderstaande tabel laat zien, maar verwachting is toch (ook gezien corona) dat er ook in Zevenaar meer in ongeorganiseerd verband zal worden gesport. Concreet betekent dit dat het sporten in georganiseerd verband (binnen sportverenigingen) welke vooral wordt ingevuld door de jongeren (t/m 14 jaar), het de komende jaren moeilijker gaat krijgen. Immers ook door de ontgroening zoals beschreven is in hoofdstuk 4.2, is de verwachting dat het lidmaatschap van leden bij verenigingen af zal nemen.

[4] Airbadminton is de nieuwste rage binnen de badmintonsport en wordt in een park, op het strand of andere openbare plaatsen gespeeld met een speciaal ontwikkelde Air-shuttle om in de buitenlucht te kunnen badmintonnen.

Tabel 4.1 Organisatievorm van sportbeoefening door de inwoners van Zevenaar (Bron: Gemeente Zevenaar)

Organisatievorm	2020	2016	Man	Vrouw
Georganiseerd (sportvereniging)	29%	26%	36%	21%
Anders georganiseerd (commerciële aanbieders, evenement, sociaal cultureel werk, beweegcoaches etc.)	29%	25%	23%	34%
Ongeorganiseerd	36%	42%	37%	36%
In ander verband	7%	7%	4%	10%

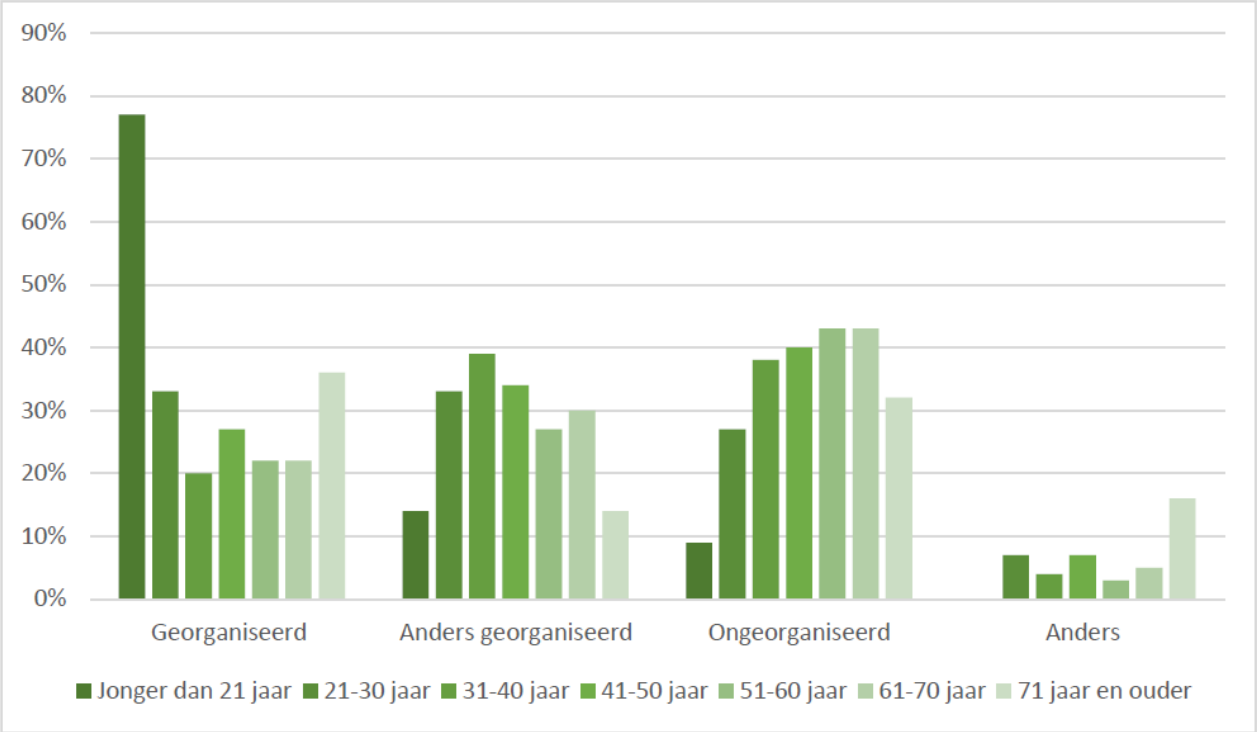

Figuur 4.5 Organisatievorm van sportbeoefening door de inwoners van Zevenaar per leeftijd (Bron: gemeente Zevenaar).

Wanneer we hier verder op inzoomen en we vragen sportverenigingen naar de ledenontwikkelingen dan geeft dit een wisselend beeld. Door het combineren van het onderzoek 'Zin in sport' van de gemeente Zevenaar in 2013, het Sportonderzoek 2020 gemeente Zevenaar en de vragenlijst voor dit onderzoek, dan kan van zes verenigingen de toekomstige ledenontwikkelingen worden getoond. Zie hiervoor figuur 4.6.

OBW, DCS, JBC Zevenaar en KV de Zwaluwen verwachten voor de komende vijf jaar hetzelfde ledenaantal te kunnen behouden. HVZ gaat uit van een doorgaande ledenkrimp en Atletiekvereniging de Liemers denkt na een aflopend ledenaantal over 5 jaar meer leden te verwelkomen.

Figuur 4.6 Ledenontwikkeling bij de verenigingen in Zevenaar (Bron: Zin in Sport gemeente Zevenaar 2013, Sportonderzoek 2020 gemeente Zevenaar en vragenlijst ICS/initiatiefgroep.)

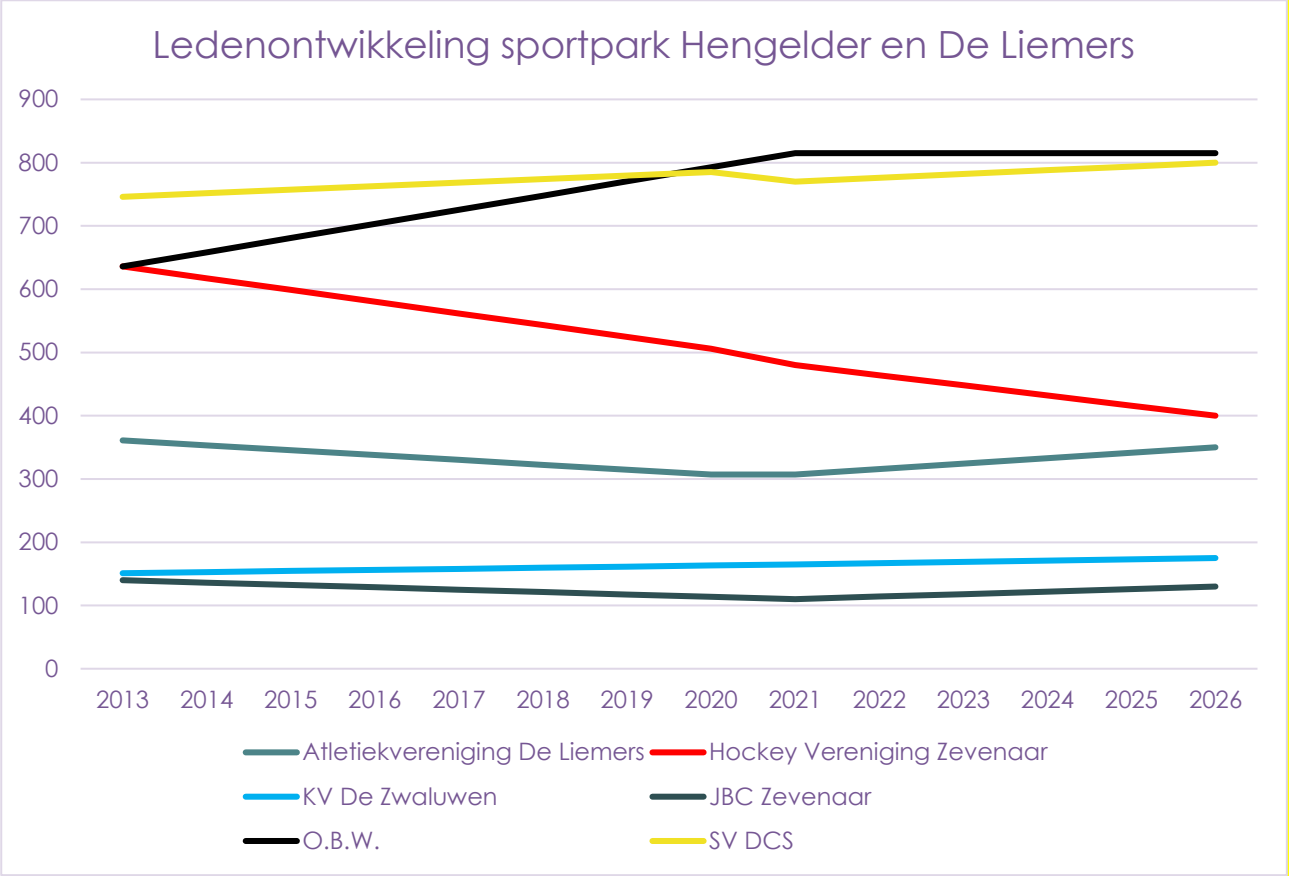

Als wordt gekeken naar de veranderingen per leeftijdscategorie dan laat dat een optimistisch beeld zien; zie figuur 4.7. De meeste sportverenigingen gaan ervan uit dat in de jongste categorie het aantal leden toeneemt.

Verder laat de tabel zien dat sportverenigingen geen grote wijzigingen verwachten in het aantal leden, maar gemiddeld genomen een kleine stijging van het aantal leden per leeftijdscategorie verwachten. De uitzondering is de seniorencategorie van 65+. Hier wordt in navolging van wat de demografie laat zien ook een stijging van het aantal leden verwacht.

Kijken we naar het totaal van de verenigingen in Zevenaar, dan verwachten de meeste verenigingen dat het ledenaantal gelijk zal blijven, maar dat er ook zeker wel verenigingen zijn die verwachten dat het ledental gaat dalen door de huidige coronapandemie, zie figuur 4.8.

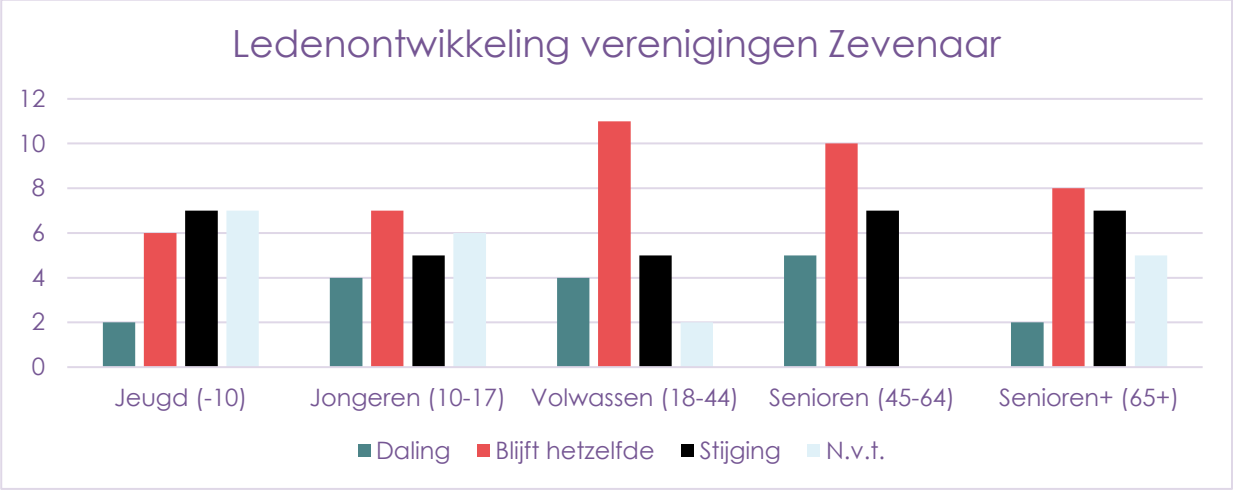

Figuur 4.7 Ledenontwikkeling per leeftijdscategorie bij de verenigingen in Zevenaar

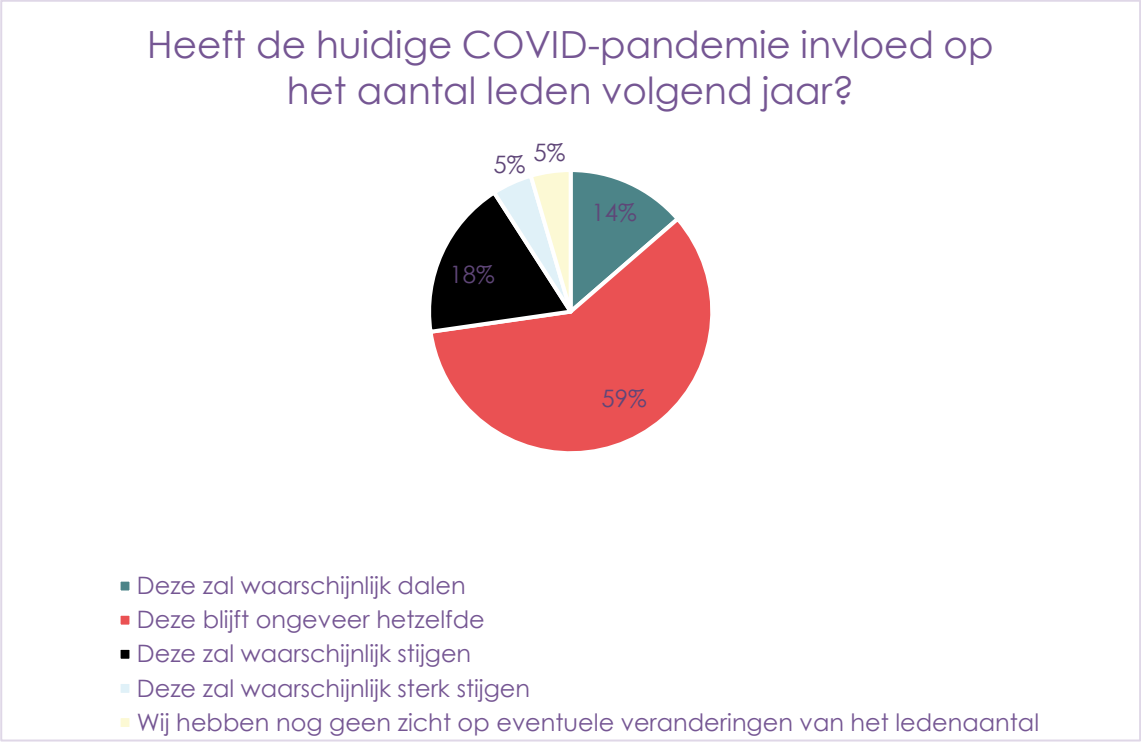

Figuur 4.8 Invloed COVID-pandemie op het ledenaantal bij de verenigingen in Zevenaar

Algehele verwachting

Ondanks een (licht) positivisme bij sportverenigingen (in algehele zin) is de verwachting dat het voor verenigingen in Zevenaar 'alle hens aan dek is' en het in de toekomst niet gemakkelijk zullen krijgen. Gezien de demografische ontwikkelingen, de veranderende vraag, de invloed van corona op het sporten en (daarmee gepaard gaande) afname van de vitaliteit van verenigingen is het advies om gezamenlijk na te denken over de toekomst van de sport en op welke wijze de sportverenigingen vitaal te houden.

4.4 Geschiktheid sportaccommodaties

In de vragenlijst konden verenigingen en het onderwijs ook aangeven of de accommodaties waar ze nu gebruik van maken nog geschikt zijn voor de komende 5 tot 10 jaar. Conclusie is dat de meeste organisaties aangeven op dit vlak de komende jaren nog uit de voeten kunnen, maar een zestal organisaties geeft aan dringend behoefte te hebben aan een grondige renovatie dan wel de wens om een grotere accommodatie te betrekken. Zo hebben Gymvereniging THOR, Zwaluwen, HVZ, OBW en TVZ dringend een behoefte aan een renovatie van de betreffende accommodatie. Survivalrun Primates, Yogapraktijk Emmerink en JBC Zevenaar hebben behoefte aan een grotere accommodatie, waarbij JBC ook behoefte heeft aan een renovatie van de installaties.

IAP Gemeente Zevenaar
In het overzicht 'Sportaccommodaties Zevenaar IAP' van de gemeente Zevenaar zijn er verschillende accommodaties benoemd, waarin de komende jaren accommodatie gerelateerde mutaties op de rol staan; sporthal Heerenmäten en de gymzalen van het Liemerscollege zullen in de komende jaren worden verduurzaamd. Gymzaal De Brug zal op de korte termijn worden afgestoten dan wel gesloopt, waardoor de zaalcapaciteit op korte termijn al niet meer beschikbaar is. Sporthal Lentemorgen zal naar verwachting in 2030 worden afgestoten waardoor ook deze zaalcapaciteit komt te vervallen. Door het vervallen van zaalcapaciteit op de korte termijn en op de middellange termijn neemt het aantal beschikbare uren af. Hierdoor is er in de richting van 2030 behoefte aan een of twee nieuwe binnensportaccommodatie in Zevenaar. Daarnaast zal basisschool De Bem door de groei van het aantal leerlingen ook groeien. De Bem heeft nu de beschikking over 1 gymzaal. Hierdoor kan er een tekort aan binnensportruimte ontstaan in het oosten van Zevenaar/Groot Holthuizen.

4.5 Leerlingenprognoses

Prognose primair onderwijs
Uit de prognoses (bron: DUO) voor de scholen in het primair onderwijs blijkt dat het aantal leerlingen in Zevenaar tot 2029 stabiel zal zijn rond de 2500 leerlingen. Na 2029 zal het aantal groeien richting de 3000 leerlingen in 2036, een stijging van ongeveer 20%. Hiermee zal de behoefte aan klokuren voor het bewegingsonderwijs ook meegroeien met ongeveer 20%. Hierdoor zal de behoefte aan binnensportvoorzieningen toenemen.

Figuur 4.9 Weergave van daling aantal basisschoolleerlingen (Bron: DUO)

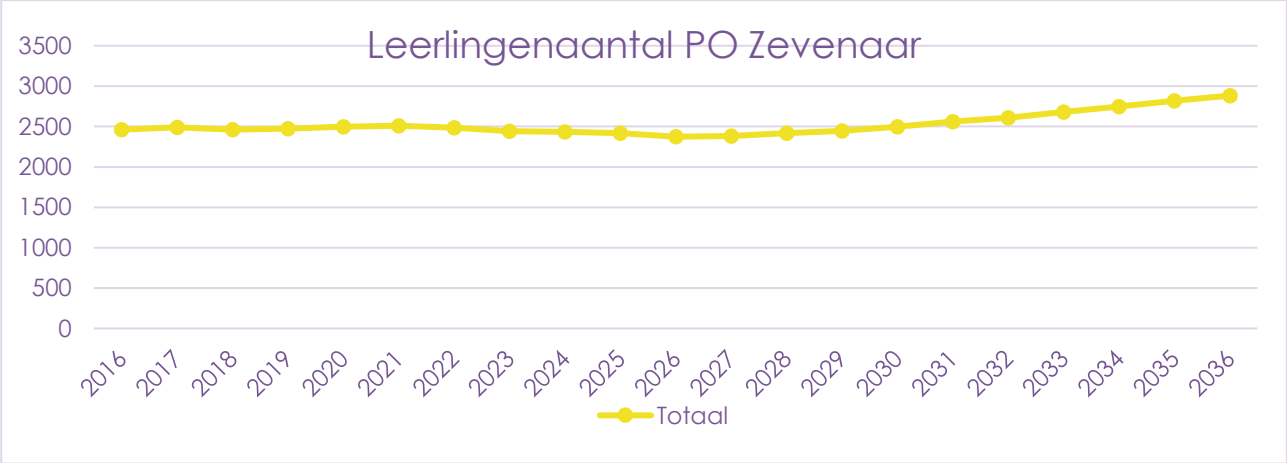

Prognose voortgezet onderwijs

De verwachting is dat het aantal leerlingen binnen het voortgezet onderwijs stabiel zal blijven rond de 2.000 leerlingen. De afgelopen 5 jaar heeft zich een grote daling voorgedaan. Vanaf 2016 is het aantal leerlingen met ongeveer 20% afgenomen. Het bewegingsonderwijs in de toekomst zal, net als het leerlingenaantal, ongeveer gelijk blijven.

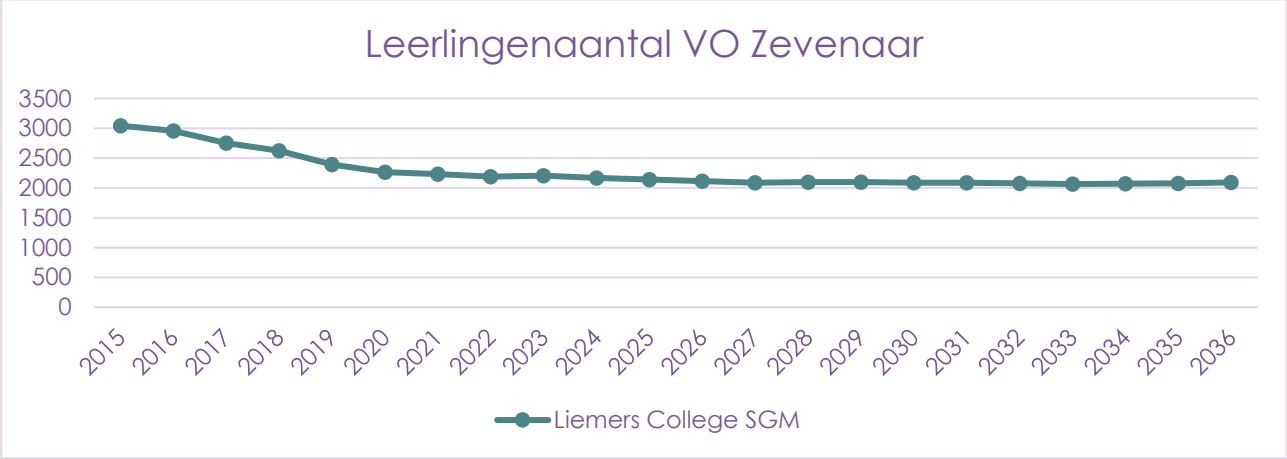

Figuur 4.10 Weergave van stabilisatie van aantal voortgezet-onderwijsleerlingen (Bron: DUO)

Kortom ondanks de positieve response op de ledenontwikkelingen die verenigingen zien, is de verwachting dat er geen toenemende vraag is naar sportaccommodaties in Zevenaar. Deze zal naar verwachting in algehele zin eerder afnemen dan toenemen. Bovendien is op dit moment onvoldoende inzichtelijk, welke impact de huidige coronapandemie heeft op de verenigingen.

5. Constateringen

Op basis van bovenstaande resultaten uit het onderzoek worden de constateringen in dit hoofdstuk samengevat. De voornaamste constateringen zijn als volgt:

5.1 Huidig aanbod

- Zevenaar en Babberich hebben een divers aanbod van sportaccommodaties; 4 buitensport-accommodaties, 5 overige Binnensportaccommodaties, 8 overige binnensportaccommodaties en diverse locaties in de openbare ruimte waar sport beoefend kan worden;
- De inwoners van Zevenaar maken veel gebruik van de sportaccommodaties in de eigen gemeente;
- Inwoners zijn over het algemeen tevreden over de sportaccommodaties in haar gemeente;
- De sportverenigingen en het onderwijs zijn gematigd tevreden over de accommodaties;
- Atletiekbaan de Liemers en de accommodaties van het Liemerscollege scoren goed, De Brug, De Heerenmäten en Sportpark Hengelder scoren relatief minder tevreden;
- De sportverenigingen en het onderwijs zijn tevreden met de functionaliteit en parkeergelegenheid van Sportpark, maar minder tevreden over de kleedruimten en de prijs-kwaliteitverhouding;
- Er wordt door verenigingen en het onderwijs op kleine schaal van overige binnensportaccommodaties gebruik gemaakt;
- Sportverenigingen en scholen van Zevenaar missen geen voorzieningen in de openbare ruimte;
- Trend en ontwikkelingen laten zien dat er steeds meer gebruik gemaakt wordt van de openbare ruimte en inwoners hebben de wens uitgesproken graag nieuwe beweegvoorzieningen te willen realiseren in de openbare ruimte; de gemeente Zevenaar speelt hier op in heeft de nodige ambities op dit vlak;
- Vanuit zowel de sportverenigingen en het onderwijs is er een grote behoefte aan samenwerking.

5.2 Huidige vraag

- Voor het bewegingsonderwijs en de meeste sportverenigingen zijn er (structureel) voldoende accommodaties beschikbaar;
- Er is ongeveer voor 8 uur per week structureel een tekort aan uren bij een aantal binnensportverenigingen;
- Incidenteel wordt er uitgeweken naar binnensportaccommodaties buiten Zevenaar in verband met dit ruimtetekort;
- De buitensportaccommodaties, overige binnensportaccommodaties en de openbare ruimte voldoen aan de vraag vanuit de scholen en de verenigingen;
- Er is op dit moment een behoefte aan een sporthal om bijvoorbeeld zaalkorfbal -en hockey mogelijk te maken op Sportpark Hengelder.

5.3 Toekomstige vraag

- Verwachting is dat de impact op **woningbouwontwikkelingen** klein is op de ledenontwikkelingen binnen de sportverenigingen;
- De **demografische ontwikkelingen** laten zien dat er sprake is van vergrijzing (toename van het aantal 65-plussers) en dat vooral de ontgroening (afname aantal jongeren tot en met 14 jaar in de gemeente) een ledenafname is te verwachten bij sportverenigingen in Zevenaar;
- De **totale gemeentelijke sportdeelname** is in relatie tot de landelijke en provinciale sportdeelname onder gemiddeld;

- Het **landelijke beeld** is dat het lidmaatschap van sportverenigingen geleidelijk steeds verder afneemt;
- Het **buiten sporten en bewegen (in de openbare ruimte)** vooral door ouderen (on- en anders georganiseerd sporten) neemt in de toekomst steeds verder toe;
- De meeste verenigingen in Zevenaar verwachten dat lidmaatschap het ledenaantal gelijk blijft, dit geldt ook voor de sportverenigingen op Sportpark Hengelder;
- Ondanks het (licht) positivisme bij sportverenigingen, is het gezien de geschetste trends en ontwikkelingen van belang om gezamenlijk na te denken over de toekomst van de sport en de sportverenigingen;
- De meeste verenigingen en scholen geven aan dat de accommodaties waarin zij actief zijn nog geschikt zijn voor de komende 5 – 10 jaar, maar zestal organisaties geven hebben dringend behoefte aan een grondige renovatie / uitbreiding van betreffende accommodaties;
- Sporthal Lentemorgen en gymzaal de Brug worden medio 2030 afgestoten of gesloopt. Hierdoor ontstaat er de behoefte aan één of twee nieuwe binnensportvoorzieningen;
- De leerlingenprognoses van het primair onderwijs tonen aan dat Zevenaar na 2029 meer behoefte heeft aan binnensportruimte. Het voortgezet onderwijs zal gezien de prognoses stabiel blijven;
- Naar verwachting zal in algehele zin de toekomstige vraag naar accommodaties, gezien de genoemde ontwikkelingen, eerder af dan toenemen.

6. Nadere verkenning: Sportpark Hengelder

In het voorgaande hoofdstuk is voor de gemeente Zevenaar in beeld gebracht wat het aanbod is en de huidige en toekomstige vraag naar sportaccommodaties en de voorzieningen in de openbare ruimte. Dit in kwalitatieve en kwantitatieve zin.

In de hiernavolgende hoofdstukken zullen we verder inzoomen op Sportpark Hengelder. Met verschillende verenigingen en maatschappelijke organisaties is een toekomstverkenning gedaan. Om invulling te geven aan deze verkenning is naast de uitgezette vragenlijst (zie paragraaf 2.5 en 2.6) het volgende opgepakt:

6.1 Gesprekken met betrokkenen

Hoe denken de (sport-)verenigingen, het onderwijs en andere maatschappelijke organisaties over Sportpark Hengelder? Waar liggen mogelijkheden? Waar worden knelpunten ervaren? Op welke wijze kan er tussen sportverenigingen en organisaties meer worden samengewerkt? In dit hoofdstuk worden deze vragen beantwoord aan de hand van gesprekken die zijn gevoerd met de huidige gebruikers en verdere betrokkenen. In deze paragraaf is samengevat wat de resultaten zijn van de gesprekken.

6.1.1 Gesprekken met verenigingen

Door ICSadviseurs en een aantal leden van de initiatiefgroep zijn in de afgelopen periode enkele gesprekken gevoerd met de sportverenigingen KV de Zwaluwen, De Duuvels, OBW, DCS, HVZ, JBZ, TVZ en de Rackets en met Hobbycentrum De Liemers. Samengevat zijn de belangrijkste punten als volgt:

- De meeste verenigingen geven aan behoefte te hebben aan parkmanagement; waarbij het gaat om taken die ten doel hebben het gebruik van de accommodaties te intensiveren door nieuwe gebruikers te werven en bestaande gebruikers efficiënter in te delen en andere vormen van samenwerking tussen gebruikers te realiseren.
- Het intensiveren van de samenwerking tussen OBW en DCS, KV de Zwaluwen en HVZ en De Rackets en TVZ behoort tot de mogelijkheden;
- De meeste sportverenigingen staan (conform ook de resultaten van de vragenlijst) open voor samenwerkingen met het onderwijs of andere maatschappelijke organisaties. Hierbij gaat de voorkeur uit naar structurele samenwerkingen.
- De wens van het in leven roepen van een overkoepelende organisatie voor zaken als beheer, onderhoud, ledenadministratie en uitwisselen van sporters (bijv. voetballers) en vrijwilligers;
- De wens (van vooral HVZ en KV de Zwaluwen) een binnensportaccommodatie te accommoderen op het sportpark;
- De wens om (een aantal) accommodaties te vernieuwen en te verduurzamen;
- Het op termijn over gaan van twee tennisverenigingen naar één tennisvereniging behoort tot de mogelijkheden;
- Het beter ontsluiten van de verkeerssituatie in het noordoosten van Hengelder, welke op dit moment leidt tot gevaarlijke verkeerssituaties. Hierbij is de parkeergelegenheid te klein en is de Marconistraat te smal voor het huidige verkeergebruik;
- Het huidige aantal velden volstaat met de vraag c.q. behoefte die er is vanuit sportverenigingen; alleen De Duuvels hebben dringend behoefte aan een tweede veld.

6.1.2 Vervolggesprekken

Op basis van deze gesprekken in combinatie met de bevindingen van het onderzoek welke zijn gedaan (zie hiervoor de voorgaande hoofdstukken) zijn er voor het Sportpark Hengelder een aantal concept scenario's uitgewerkt.

Deze concept scenario's zijn vervolgens begin dit jaar (januari 2022) besproken met de verenigingen welke actief zijn op het sportpark. Deze gesprekken zijn gedaan door een aantal leden van de initiatiefgroep. In deze vervolggesprekken is verder in gegaan op de scenario's (zie hoofdstuk 7). Dit met als doel vooral ook om een beter beeld te krijgen van de wensen en ambities die de verenigingen hebben. Dit heeft er in geresulteerd dat op basis van deze gesprekken de scenario's zijn aangescherpt en de gesprekken onderstrepen dat er de nodige consensus is om op een groot aantal onderdelen samen te werken. De vorige paragraaf gaf hier al een inzage in.

De verenigingen hebben in de gesprekken bovendien een opgave gedaan van het aantal velden en kleedkamers die zij thans gebruiken en de verwachting hoe deze aantallen zich in de toekomst zullen ontwikkelen. Zie hiervoor onderstaande tabel.

Tabel 6.1 Huidige en toekomstige vraag velden en kleedkamers

Accommodatie	Vereniging	Aantal velden	Aantal kleedkamers	Toekomstig aantal velden nodig	Toekomstig aantal kleedkamers nodig
Sportpark Hengelder	DCS	3 Natuurgras wedstrijdvelden 1 kunstgrasveld (wedstrijden en trainingsveld) 1 natuurgras trainingsveld + 1 oefenhoek	15 kleedkamers	2 trainingsvelden gras 2,5 kunstgras	15
Sportpark Hengelder	OBW	3 natuurgras wedstrijdvelden 1 kunstgrasveld (wedstrijden en trainingsveld) 1 natuurgras trainingsvelden 2 natuurgras handbalvelden	10 kleedkamers	1 kunstgras en 4 grasvelden, Sterk afhankelijk van de keuze van de ondergrond Erg kritisch op kunstgras met rubber. Zaal voor handbal welkom, evt. voetbal	12 Handbal 2 tot 4 (bij zaal of veld)
Sportpark Hengelder	HVZ	3 kunstgrasvelden voor wedstrijden en trainingen	5 kleedkamers	2 kunstgras watervelden en 1 derde veld kan combi zijn zaal of blaashal nodig	6
Sportpark Hengelder	KV de Zwaluwen	2 kunstgrasvelden voor wedstrijden en trainingen 1 natuurgrasveld	4 kleedkamers	2 kunstgras Comb met handbal (2 avonden) Beachveld nodig (Blaas) hal gewenst	4
Sportpark Hengelder	De Duuvels	1 natuurgrasveld 1/3 natuurgrasveld trainingsveld	2 kleedkamers	2, waarvan één combiveld	3, extra groot (22 pp/team)
Sportpark Hengelder **Tennisbanen Hengelder**	JBZ TVZ	16 binnenbanen van 3x13 meter 36 buitenbanen onverlicht 24 buitenbanen verlicht 7 tennisbanen	N.v.t. 2 kleedkamers	16 binnenbanen 28 buiten met verlichting 5, ook combi/ padel	geen 2
Tennisbanen Hengelder	de Rackets	4 tennisbanen	2 kleedkamers	3	2

De tabel maakt inzichtelijk van hoeveel velden of banen de verenigingen momenteel gebruikmaken en de verwachting die zij daarvan hebben voor de toekomst. Er is een verschuiving zichtbaar waarbij het gebruik van natuurgras ingeruild wordt voor kunstgras. Ook komt naar voren dat de verenigingen die gebruikmaken van de velden deze in aantal minder nodig lijken te hebben. Daar staat tegenover dat het benodigde aantal kleedkamers toeneemt en extra capaciteit, in geval van De Duuvels ook in grootte, nodig is. JBZ verwacht in de toekomst minder banen nodig te hebben, met name de onverlichte buitenbanen lijken te kunnen verdwijnen. Enkele banen kunnen worden voorzien van verlichting zodat de vraag naar meer buitenbanen

met verlichting kan worden opgevangen. Het aantal tennisbanen kan worden teruggebracht, maar is wel de wens om een combibaan, of padelbaan toe te voegen.

6.1.3 Gesprekken met het onderwijs

De onderwijsorganisaties waar verkennende gesprekken mee zijn geweest zijn Quadraam (Liemerscollege) en IKC Platanenlaan (het Kofschip, Lindenhage en Zonnekinderen). In de gesprekken zijn een aantal belangrijke punten naar voren gekomen voor het onderwijs:

- Quadraam ziet extra kansen voor samenwerking als meer accommodaties voor zorg en welzijn zich in Hengelder vestigen. Ze ziet ook kansen om in de zomer meer gebruik te maken van het sportpark.
- IKC Platanenlaan wil extra inzetten op de samenwerking met de verenigingen op Sportpark Hengelder. Hierbij richt zij zich voornamelijk op de naschoolse programmering en ziet mogelijkheden om sport en (veelzijdig) bewegen in deze programmering een plek te bieden.

6.1.4 Gesprekken met maatschappelijke organisaties

De verschillende maatschappelijke en gezondheidsorganisaties waar verkennende gesprekken mee zijn geweest zijn Romei Fysio en Huisarts Brugman, Bent Sports, Ataro, Caleidoz, Pleyade, Open Vereniging Zevenaar, Hobbycentrum de Liemers en de gemeente Zevenaar. In de verschillende gesprekken zijn een aantal belangrijke punten naar voren gekomen:

- Romei Fysio en huisarts Brugman zijn geïnteresseerd om op het Sportpark Hengelder een nieuwe gezamenlijke praktijkruimte te realiseren; een mooie kans om sport, bewegen en gezondheid te combineren;
- Bent Sports en Ataro hebben op dit moment nog niet de ambitie om zich te vestigen op Hengelder. Wel wil Bent Sports de mogelijkheden verkennen om het sportpark intensiever te gebruiken;
- Pleyade wacht eerst op de planontwikkelingen voor Hengelder. Wanneer de plannen meer duidelijkheid geven, wil zij haar rol verder verkennen in overleg met de verenigingen en organisaties;
- Caleidoz zoekt mogelijkheden om jongeren zonder sportlidmaatschap te laten sporten op Hengelder;
- Open Vereniging Zevenaar ziet kansen voor Hengelder om te komen tot één multifunctionele accommodatie en de verenigingen onder te brengen bij één overkoepelende organisatie. De gemeente Zevenaar deelt deze visie;
- Hobbycentrum De Liemers is tevreden met de huidige accommodatie èn locatie. Het is in staat in lengte van jaren zelfstandig naar behoren, conform de eisen van de tijd, te functioneren.

6.1.5 Gezamenlijke bijeenkomst

Naast de individuele gesprekken is op 27 september 2021 een bijeenkomst georganiseerd met een grote groep direct en indirect betrokkenen van het Sportpark Hengelder, zoals sportverenigingen, scholen en andere maatschappelijke organisaties. Het doel van deze bijeenkomst was op hoofdlijnen tweeledig:

1. Aanwezigen te informeren en te inspireren om na te denken over de toekomst van het sportpark;
2. Kansen en mogelijkheden met elkaar verkennen in relatie tot een toekomstbestendig sportpark.

Tijdens de bijeenkomst zijn we in verschillende groepen uiteengegaan en zijn we met elkaar in gesprek gegaan en hebben we de kansen en mogelijkheden voor het sportpark verkend. Bovendien hebben we stilgestaan bij hetgeen we graag willen behouden. Onderstaand overzicht laat een samenvatting zien van deze eerste verkenning:

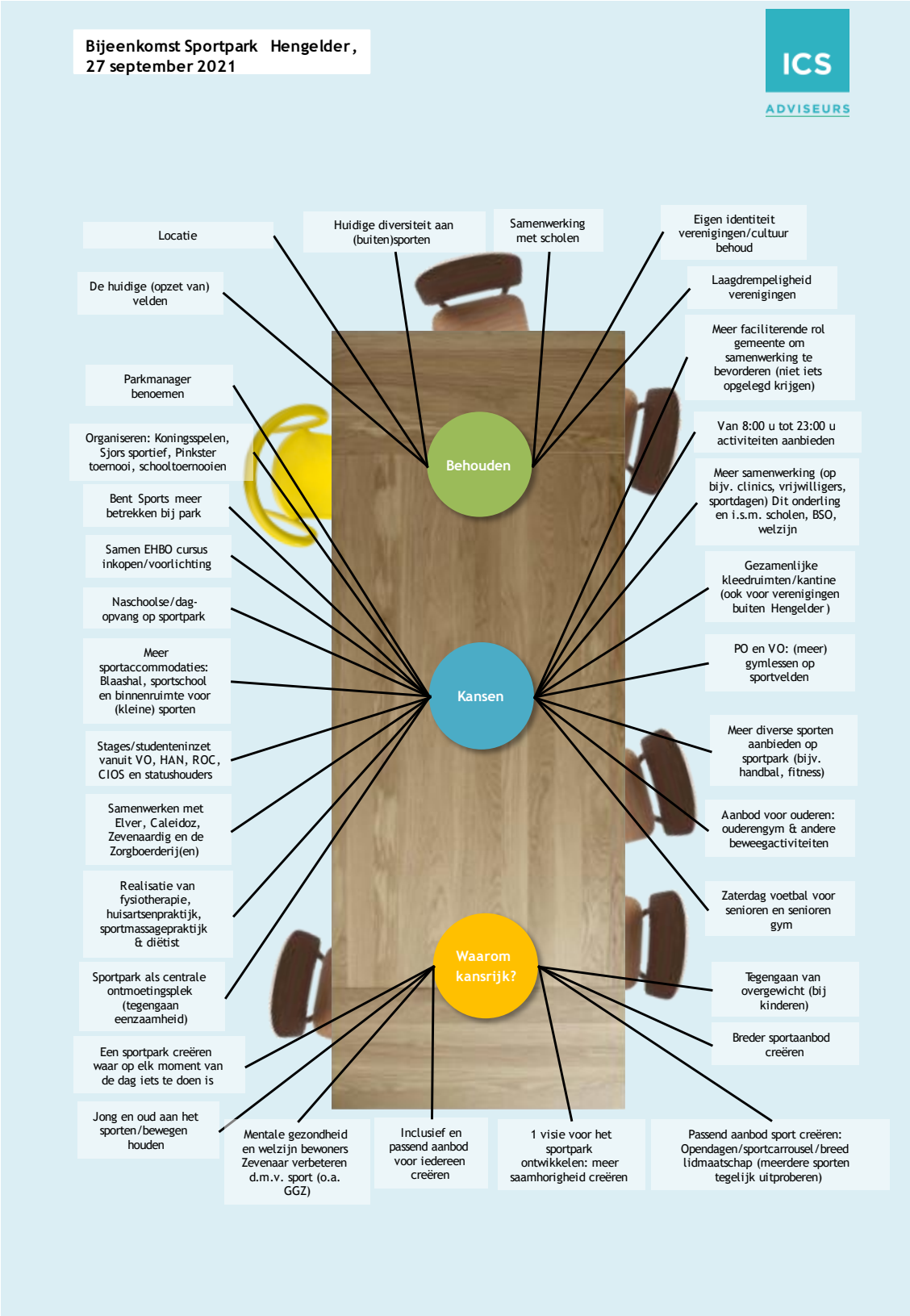

Figuur 6.1 Samenvatting eerste verkenning

7. Toekomstscenario's

Om op basis van de verkenning die is gedaan (door middel van de gesprekken en de bijeenkomst) wat meer richting te geven aan de toekomst van het sportpark wordt in dit hoofdstuk een aantal scenario's uitgewerkt.

Vervolgens zijn de scenario's vanuit verschillende invalshoeken door middel van een afwegingskader (matrix) in paragraaf 7.2 met elkaar vergeleken en gewogen. Een globale raming van deze scenario's is opgenomen in paragraaf 7.3.

7.1 De drie scenario's

In totaal zijn drie totaal verschillende scenario's uitgewerkt. Het gaat hierbij om de volgende scenario's:

- Scenario I: 'Alles blijft bij het oude'
- Scenario II: 'Tussenvariant'
- Scenario III: 'Toekomstdenken'

Het scenario 'Alles blijft bij het oude' schetst een beeld wanneer er in de toekomst geen (grootschalige) ingrepen plaatsvinden op het sportpark. Sportverenigingen blijven 'lone rangers' en dit scenario laat zien dat er een urgentie is om (gezamenlijk) na te denken over de toekomst van het sportpark. Het scenario 'Tussenvariant' gaat een stap verder en laat zien dat er op onderdelen mooie stappen worden gezet, maar een optimale benutting van het sportpark blijft achterwege. Deze optimale benutting is terug te lezen in scenario III: 'Toekomstdenken.' Een nieuwe start, een scenario waar alles samenkomt: sport (binnen en buiten), bewegen, gezondheid, onderwijs en bedrijfsleven.

De uitwerking van de scenario's is gedaan op basis van de volgende thema's: *'Samen versus individueel', Traditioneel versus vernieuwend aanbod', Toekomstbestendigheid sportpark, 'Vitaliteit' en 'Verduurzaming'*. Naast deze thema's gaan we bij een aantal sportverenigingen in op ontwikkelingen.

7.1.1 Scenario I: 'Alles blijft bij het oude'

Samen versus individueel

In relatie tot samenwerking met en tussen sportverenigingen en andere maatschappelijke organisaties, worden er net als nu het geval is, individuele afspraken gemaakt. Er wordt onvoldoende gebruik gemaakt van elkaars kracht, doordat er mondjesmaat met elkaar wordt samengewerkt. Juist in gezamenlijkheid is het mogelijk om te komen tot een breder sport- en beweegaanbod met bijvoorbeeld een uitwisseling van elkaars vrijwilligers en financiële bijdrage vanuit iedere vereniging. Dit komt bovendien ten goede aan de exploitatie van het park. Kinderopvang Humankind is bijvoorbeeld bij een enkele vereniging actief en maakt nu niet of nauwelijks gebruik van de kracht van het sportpark door bijvoorbeeld een sport-BSO in te richten en/ of in de toekomst de opvang verder uit te breiden bij andere sportverenigingen. Niet alleen op dit vlak, maar ook op andere vlakken blijft er potentieel onbenut, zoals de samenwerking met de scholen, maar ook initiatieven zoals het huidige beachcourt bij KV de Zwaluwen waar óók andere verenigingen gezamenlijk gebruik van gemaakt kan worden. Dit door gezamenlijk beachsportactiviteiten met de scholen, bedrijven en andere (maatschappelijke) organisaties, beachhandbal, voetbal- en tennistoernooien/evenementen te organiseren.

Traditioneel versus vernieuwend aanbod

In dit scenario weten de sportverenigingen onvoldoende in te spelen op trends en ontwikkelingen (zie ook pagina 23 en 24) omdat een samenwerking ontbreekt. Er is onvoldoende ambitie om nieuwe groepen (bijvoorbeeld ouderen), nieuwe leden te verwelkomen en gezamenlijk te komen tot een breder sport- en beweegaanbod. Binnen dit scenario blijft het aanbod daarmee traditioneel, ofwel richten verenigingen zich op hun eigen reguliere aanbod en is het zeer de vraag of dit voldoende toekomstperspectief heeft? Immers de verenigingen kijken weinig over hun eigen schouders heen en zoeken elkaar maar mondjesmaat op.

Toekomstbestendigheid sportpark

Door de verwachte krimp in ledenaantallen, zoals in hoofdstuk 5 is geconstateerd, raken ook op termijn bij de andere verenigingen velden in onbruik en is het niet ondenkbaar dat er op termijn leegstand ontstaat. Het sportpark krijgt hierdoor relatief veel ongebruikte ruimte, waardoor de kans bestaat dat het sportpark in verval komt. Dit verval is terug te zien in de accommodaties en velden.

Het hobbycentrum en gedurende de zomermaanden het onderwijs, zijn de enige partijen die overdag structureel gebruik blijven maken van Hengelder. Verder is net als nu het sportpark monofunctioneel ingericht en zal dat ook blijven in de toekomst. Maatschappelijke- en gezondheidsinstellingen zoals fysiotherapie, huisartsenpraktijk, revalidatiecentra, kinderopvang zullen zich niet vestigen op het sportpark. Dit betekent dat met de huidige opzet en achteruitgang van de verenigingen het park haar aantrekkingskracht verliest op organisaties om zich op het sportpark te vestigen, terwijl organisaties als Bent Sports, Romei Fysio en huisarts Brugman interesse hebben getoond. Verder is het niet reëel is om te veronderstellen dat op het sportpark de gewenste binnensportaccommodatie een plek krijgt.

Daarnaast zijn de vrijkomende ruimten minder goed gelegen ten opzichte van de bestaande infrastructuur en zullen zich geen synergiemogelijkheden voordoen. Bovendien is de kans groot dat de gemeente het sportpark zijn beloop zal laten en geen faciliterende en actieve rol op haar neemt om het park te revitaliseren. Dit scenario past namelijk niet of nauwelijks in het gemeentelijk beleid. In dit scenario blijven verenigingen en hun leden de meeste zeggenschap houden over hun eigen vereniging en accommodatie. Verenigingen trekken hun eigen plan hoe zij hun eigen toekomst zien, wat dus voor enkele verenigingen (in de toekomst) kan leiden tot op houden te bestaan.

Vitaliteit
Door de genoemde terugval in leden, wordt het lastiger om vrijwilligers te werven, te behouden en is het niet ondenkbaar dat de exploitatie onder druk komt te staan en verenigingen financieel in zwaar(der) weer komen. Ofwel het zal voor verenigingen lastiger worden om financiële middelen in te zetten voor bijvoorbeeld zaken als het dagelijks en groot onderhoud, laat staan dat er middelen zijn voor grootschalige renovatie / nieuwbouw van accommodaties. De terugloop van vrijwilligers heeft hier nog een versterkend effect op; omdat het aantal vrijwilligers krimpt, zal de inzet voor het dagelijks onderhoud aan gebouwen, velden en omgeving steeds lastiger worden. Dit gaat gepaard met achterstallig onderhoud en terugloop van kwaliteit van accommodaties en/of de omgeving achteruit.

Niet alleen voor onderhoud maar ook voor het bestuurlijk- en technisch kader wordt het in dit scenario steeds lastiger om vrijwilligers te vinden. Kortom verenigingen worden kwetsbaarder en de kans bestaat dat voor een aantal verenigingen op termijn het bestaansrecht in het geding komt.

Verduurzaming
Op basis van verslechterde financiële positie van verenigingen zullen verduurzamingsmaatregelen uitblijven. Bovendien is het gezien het gemeentelijk sportbeleid zeer de vraag in hoeverre zij voor de huidige (monofunctionele) accommodaties budget beschikbaar blijft stellen en samen met verenigingen tot verduurzaming overgaat.

Ontwikkelingen De Duuvels en Jeu de Boules
Voor de meeste verenigingen neemt de toekomstbestendigheid af. Voor de Duuvels en de Jeu de Boulesvereniging geldt dat het binnen dit scenario niet ondenkbaar is dat zij door een groei in de rugbysport en de vergrijzing ledengroei kunnen verwachten. Hierdoor kan er op korte termijn op Hengelder ruimtetekorten ontstaan bij deze verenigingen, terwijl andere verenigingen over 5 tot 10 jaar (te) veel ruimte hebben. Hierdoor is het op korte termijn noodzakelijk om een oplossing te vinden voor het tweede veld van De Duuvels. Het is daarmee niet ondenkbaar dat dit tweede veld niet op het huidige sportpark is te situeren. Dit kan ertoe leiden dat De Duuvels verhuizen naar een locatie buiten het sportpark en daardoor het sportpark op de locatie van De Duuvels niet meer of in mindere mater gebruikt wordt voor sportdoeleinden.

7.1.2 Scenario II: ‘Een tussenvariant’
Dit scenario is een denkbaar scenario voor de sportverenigingen. Het is een ‘tussenvariant’ welke onderdelen pakt uit scenario I, maar ook een opmaat kan zijn voor scenario III.

Hoe denken de verenigingen over de toekomst? En misschien nog belangrijker, waar hebben deze organisaties behoefte aan? Dit scenario is een vertaalslag van de wensen en behoeften die de verenigingen en de organisaties kenbaar hebben gemaakt.

Samen versus individueel
Verenigingen op het sportpark fungeren nu, zoals in scenario I ook benoemd, als ‘lone rangers’, die alleen fysiek dicht tot elkaar staan. De onderlinge afstand tot samenwerking is groter. Deze vindt af en toe plaats en is niet van structurele aard. Eén van de oplossingen die een groot deel van de sportverenigingen aandragen is de inzet van parkmanagement. Het parkmanagement kan eraan bijdragen dat de verenigingen zich meer als één geheel (naar buiten toe) organiseren. Ook is het parkmanagement een onafhankelijke schakel die verenigingen en maatschappelijke organisaties kunnen benutten als aanspreekpunt voor het sportpark. Deze professional kan zorgdragen voor verbinding en samen met de verenigingen, scholen, buurtsportcoaches en maatschappelijke organisaties samenwerking organiseren door bijvoorbeeld, een gezamenlijk vernieuwend aanbod te organiseren (in samenwerking met buurtsportcoaches), de accommodatie overdag (beter) te benutten, gezamenlijke inzet van vrijwilligers (voor evenementen) te organiseren, bijeenkomsten te

organiseren ten behoeve van actuele thema's voor verenigingen (ledenwerving- en behoud, financiën, inzet van vrijwilligers etc.)

Parkmanagement sluit goed aan op een andere wens vanuit een groot deel van de sportverenigingen; een overkoepelende organisatie voor zaken als een gezamenlijke ledenadministratie, onderhoud en inkoop van materialen en cursussen. Hiermee worden kosten bespaard en verenigingen kunnen zich meer focussen op waar ze goed in zijn; het organiseren en invulling geven aan het regulier aanbod (voornamelijk trainingen en wedstrijden) en het hierboven genoemde gezamenlijke aanvullende aanbod. Deze organisatie kan eveneens als een soort platform dienen. Via dit platform kunnen nieuwe sportzoekenden, vrijwilligers, verenigingen en maatschappelijke organisaties elkaar vinden. Het online inrichten van een omgeving, een community is hierbij een pré. Het is hierbij belangrijk om dit laagdrempelig en overzichtelijk te houden, zodat alle doelgroepen dit platform kunnen gebruiken.

Traditioneel versus vernieuwend aanbod

In dit scenario is, zoals in de vorige paragraaf al benoemd, sprake van een vernieuwend aanbod. Hierbij gaat het niet alleen om een verdere samenwerking met Humankind (of andere kinderopvangorganisatie) zoals benoemd in scenario I. Maar ook in te spelen op de wens vanuit de hockeyvereniging HVZ, korfbalvereniging de Zwaluwen en in mindere mate de voetbalverengingen om in de wintermaanden trainingen en wedstrijden te accommoderen in een nieuw te bouwen sporthal, welke bij voorkeur een plek krijgt op het sportpark. Deze nieuwe sporthal kan dan tevens het structurele tekort van 8 uur voor de binnensport invulling geven (zie hiervoor hoofdstuk 5) en Op deze wijze is er sprake van een combinatie van het faciliteren van binnen- en buitensporten op het sportpark. Dit is een enorme pré; verenigingen als HVZ en de Zwaluwen zijn op deze wijze actief op één locatie en kunnen andere binnensportverenigingen gebruikmaken van de faciliteiten van het sportpark en hun aanbod uitbreiden (bijvoorbeeld een volleybalvereniging die beachvolleybal aanbiedt en gebruikmaakt van het beachcourt).

Bovendien hebben organisaties als Romei Fysio en huisarts Brugman aangegeven samen te willen werken met de verenigingen en zich te willen vestigen op het sportpark. Dit biedt mogelijkheden om tezamen met de sporthal te komen tot een accommodatie die zich leent voor binnensporten en een dienstverlening in relatie tot fysiotherapie en andere zorg- en gezondheidsgerelateerde activiteiten. In combinatie met het onderwijs (bijvoorbeeld het hybride leren) biedt dit een scala aan mogelijkheden om activiteiten, arrangementen en evenementen te organiseren. In scenario III wordt hier verder op in gegaan.

Ontwikkelingen tennisverenigingen

De tennisverenigingen zijn nu gelokaliseerd ten zuiden van het sportpark. Deze locatie zal in dit scenario behouden blijven en is er op termijn een kans dat de beide verenigingen samengaan in één vereniging. Voor deze nieuwe tennisvereniging zullen de velden een kwaliteitsimpuls nodig hebben en is er sprake van één verenigingsgebouw met kleedkamers en kantine.

Bovendien heeft TVZ kenbaar gemaakt de mogelijkheden te verkennen om naar het Sportpark Hengelder te verhuizen.

Ontwikkelingen Hobbycentrum

Binnen dit scenario behoudt het Hobbycentrum een eigen accommodatie. Verder onderzoek dient uit te wijzen of het haalbaar is om te komen tot nieuwbouw van een *stenen* accommodatie dan wel renovatie toe te passen. Een goede afzuiging is hierbij van belang, zodat ook (harde) steenbewerking invulling kan krijgen. Overigens kunnen de activiteiten die plaatsvinden in het hobbycentrum in verband met geluidsoverlast niet plaatsvinden in de nabijheid van woonwijken, winkels of scholen. Bij verhuizing c.q. nieuwbouw vereisen het atelier alsook de werkplaats speciale, specifieke bouwkundige voorzieningen.

Ontwikkelingen Jeu de Boules Club Zevenaar
Jeu de Boules Club Zevenaar (JBCZ) behoudt net als het hobbycentrum ook haar eigen accommodatie. De huidige accommodatie voldoet nu namelijk aan alle wensen. Indien zij toch een nieuwe plek moeten krijgen, zal dat dichtbij een openbaar parkeerterrein gesitueerd moeten worden; de doelgroep van JBCZ is relatief oud. Hierdoor is het wenselijk om in het kader van toegankelijkheid dicht bij een parkeerterrein gelegen te zijn, zodat de loopafstand kort is.

Ontwikkelingen voetbalverenigingen
De voetbalverenigingen OBW en DCS gaan in de toekomst een hechtere samenwerking aan. Eén van de onderdelen hiervan kan zijn om een gezamenlijk hoofdveld met tribune te betrekken. Dit veld dient dan in de nabijheid van beide accommodaties gesitueerd te zijn. Daarom wordt op Hengelder ruimte gezocht om deze twee verenigingen in nabijheid van elkaar te plaatsen. De plek van HVZ lijkt hiervoor het meest logisch vanwege de nabijheid van velden, kleedkamers en kantine. Waar nodig is zal renovatie en/of nieuwbouw plaatsvinden. Hierbij is het advies om over te gaan tot een (gedeeltelijke) gezamenlijke nieuwbouw van accommodatie.

Ontwikkeling Hockeyvereniging
HVZ zal in dit scenario van plaats ruilen met OBW. De (kleed-) accommodaties van HVZ zijn aan vervanging toe. Het is daarom een goed moment om de vereniging te verplaatsen. Indien de ruimte van OBW niet voldoende is, kan ook een oplossing buiten Hengelder gevonden worden. Het is daarnaast belangrijk dat HVZ een goede accommodatie krijgt met voldoende ruimte voor kantine en kleedruimten. Binnen dit scenario, om aan de wens van een binnensportaccommodatie te voldoen, wordt voor deze vereniging een blaashal gerealiseerd. De sporthal zorgt ervoor dat op de nieuwe accommodatie van HVZ het gehele jaar gehockeyd kan worden, zowel buiten als indoor. Bovendien heeft HVZ te kennen gegeven dat zij openstaat voor een samenwerking met de korfbalvereniging wanneer het gaat om gezamenlijk gebruik van zowel de blaashal en de verdere accommodatie en de gezamenlijke gebruikmaking van (hybride) velden. Advies hierbij is om een verdere verkenning te doen tussen HVZ en de korfbalvereniging en de haalbaarheid van een sporthal, waar uiteraard ook de andere verenigingen op Hengelder en in Zevenaar gebruik van kunnen maken.

Ontwikkeling Rugbyvereniging De Duuvels
Voor het gebied rondom De Duuvels zijn er diverse infrastructurele aanpassingen benodigd. De Marconiweg wordt in dit scenario verbreed en in het noorden van Hengelder zal een extra parkeergelegenheid worden aangelegd. Deze maatregelen zorgen voor een betere verkeersveiligheid rondom dit gebied. De Duuvels zal vanwege de grote ledengroei een extra veld krijgen. Dit is het veld wat nu in onbruik ligt ten zuidwesten van de huidige accommodatie. De breedte van het veld zal worden uitgebreid, zodat het voldoet aan de afmetingen van een rugbyveld. Verder zal de accommodatie uitgebreid worden met extra kleedgelegenheden, zodat uitspelende teams ook eigen kleedkamers hebben.

Toekomstbestendigheid sportpark
Het sportpark wordt binnen dit scenario suboptimaal benut: er wordt door een aantal verenigingen efficiënter gebruik gemaakt van elkaars accommodatie wat zorg draagt voor een betere benutting en exploitatie. Daarentegen zijn er verenigingen die gebruik blijven maken van hun eigen (monofunctionele) accommodaties en dus potentieel onbenut laten.

Dit scenario draagt daarmee zeker bij aan een toekomstbestendigheid van het sportpark, maar laat kansen en mogelijkheden onbenut.

Vitaliteit
Binnen dit scenario wordt er tussen een aantal verenigingen nauw samengewerkt en vindt er in samenspraak met het parkmanagement een verbreding van het aanbod plaats. Dit zal ongetwijfeld leiden tot nieuwe aanwas van leden, gezamenlijk benutten en inzetten van vrijwilligers, verbetering van een gezamenlijke organisatiekracht en verbetering van de financiële draagkracht van de verenigingen. Ofwel de vitaliteit van verenigingen krijgt binnen dit scenario een impuls.

Verduurzaming
Verder wordt het sportpark verduurzaamd , wat past binnen het gemeentelijk beleid. De huidige accommodaties voldoen namelijk niet aan de toekomstige duurzaamheidsambities. Hierdoor zijn de accommodaties relatief inefficiënt met hun energie, wat leidt tot hogere exploitatiekosten van de verenigingen. Door de huidige accommodaties te verduurzamen en accommodaties waar mogelijk te combineren, worden exploitatiekosten gereduceerd en duurzaamheidsambities behaald.

7.1.3 Scenario III: 'Toekomstdenken'

Dit scenario verbeeldt de visie van een nieuw in te richten multifunctioneel sportpark met waar het kan een gezamenlijke gebruikmaking van elkaars velden, kleedkamers en één kantine / horecagelegenheid waar alle sporters samen komen vanuit de verschillende verenigingen. Een modern en vitaal sportpark dat plaats biedt aan alle verenigingen en waar ook maatschappelijke en gezondheidsorganisaties zijn gehuisvest. De verenigingen binnen dit scenario zien volop mogelijkheden om gezamenlijk een uitgebreid sport- en beweegaanbod te ontwikkelen. Dit voor de inwoners van Zevenaar en omstreken.

Nieuwe start
Het is goed te benoemen dat er in deze fase geen rekening is gehouden met randvoorwaarden: alles is mogelijk. Als uitgangspunt is genomen dat alle bestaande sportvelden en opstallen (met uitzondering van het gebouw waar Hobbycentrum De Liemers is gehuisvest) worden verwijderd en gesloopt. Er is sprake van een 'blanco perceel', dat alle ruimte biedt voor een nieuw te bouwen *gezamenlijke accommodatie* en voorziet in de kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar benodigde binnen- en buitensportvoorzieningen.

Bovendien is door verenigingen en de gebruikers de wens uitgesproken om hybridevelden te realiseren op het sportpark. Een openbaar toegankelijk sport- en speelveld wat multifunctioneel is en voor zowel de sportverenigingen, maar ook voor de scholen gebruikt kan worden. De wens hierbij is om ook verschillende sporten zoals voetbal, handbal, hockey, tennis en basketbal[5] te kunnen beoefenen.

In dit droomscenario maak je dus een nieuwe start. Het biedt dé mogelijkheid om het sportpark vorm te geven en in te richten, geheel naar de wensen en behoeften van de gebruikers en naar de kwaliteiten en maatstaven, passend bij hedendaagse nieuwbouw van sportaccommodaties. Dit op aspecten als duurzaamheid, multifunctionaliteit, exploitatie en synergie.

Samen versus individueel
In dit scenario is net als in het voorgaande scenario een overkoepelende organisatie actief voor zaken als het inrichten van een ledenadministratie, onderhoud en inkoop en welke ook als doel heeft het sport- en beweegaanbod een samenwerking tussen sportverenigingen en andere organisaties te intensiveren. De kracht ligt hier in de onderlinge samenwerking tussen sportverenigingen, maar ook wordt in dit scenario de samenwerking met andere organisaties verder uitgebouwd. In scenario I en II zijn hier de nodige voorbeelden van. Het parkmanagement heeft hier een belangrijke rol. In het vorige scenario is hier uitvoerig bij stilgestaan.

[5] Er zijn in Nederland voorbeelden van gezamenlijk / hybride gebruikmaking van velden waarop zowel trainingen als ook wedstrijden plaatsvinden vanuit verschillende takken van sport.

In dit scenario gaan we een stap verder en kunnen leden in de vorm van een universeel lidmaatschap sporten: tennissen, voetballen, hockeyen, korfballen etc. Het is allemaal 'af te nemen' binnen dit lidmaatschap. Afhankelijk van de organisatiestructuur zijn de afdelingen meer of in minder mate zelfstandig en fungeren zij individueel, maar op onderdelen (naar buiten toe) als één gezamenlijke vereniging. Een passend model voor het Sportpark Hengelder; verenigingen die de krachten bundelen en met een totale achterban van maar liefst 3.400 leden heeft dit potentieel. Hier dient te worden opgemerkt dat gelet op de reacties van de verenigingen uit de gesprekken er voor een omnisportvereniging praktisch geen draagvlak is.

Traditioneel versus vernieuwend aanbod

In tegenstelling tot het voorgaande scenario zijn in dit scenario verenigingen gevestigd in één gebouw. Een accommodatie met gezamenlijk gebruikmaking van kleedkamers, kantine/horecagelegenheid, maar ook gebruikmaking van velden. Bovendien is er net als in het voorgaande scenario ruimte voor de binnensport en gezondheidsactiviteiten. Een multifunctioneel sport, beweeg- en gezondheidscentrum, waarbij in ieder geval ruimte is voor Romei Fysio en huisarts Brugman.

Op deze manier kan er een optimale synergie op *ruimtelijk*, maar ook op *inhoudelijk* vlak worden gerealiseerd: het gezamenlijk invulling geven aan een programmering heeft in dit scenario de grootste kans van slagen. Voor ruimten als kleedkamers, horeca en overleg/leerruimten geldt dat gezamenlijk gebruik ook betekent, dat deze zowel door de maatschappelijke organisaties (overdag) en 's avonds door de sportverenigingen gebruikt zullen worden. Een optimale benutting. Uiteraard dienen er op dit vlak goede afspraken over het beheer, gebruik en exploitatie te worden gemaakt.

Dit scenario draagt verder bij aan een inclusieve samenleving: samen gezond in beweging, met elkaar en voor elkaar. Het maakt het sportpark ook voor jongeren en ouderen voor wie sporten en bewegen niet zo vanzelfsprekend is een belangrijke plaats. Werken aan het herstel na een blessure of het verbeteren en onderhouden van de mobiliteit en gezond en vitaal ouder worden. Een beweeg- en gezondheidscentrum biedt een uitgebreid aanbod en is gericht op herstel, sport en ontspanning in een prettige omgeving. Het centrum biedt namelijk naast een sporthal, onder andere een plek voor verschillende behandelruimten, fitnessruimten en oefenzalen.

Naast dit centrum spelen we in op de trend om het on- en anders georganiseerd sporten en bewegen te faciliteren door in de nabijheid van het centrum een beweegpark te realiseren. Een park welke door de zorg- en gezondheidsinstellingen gebruikt kan worden als 'outdoor' oefenzaal voor bijvoorbeeld revalidatie en kracht- en balansoefeningen. Bovendien kunnen sportverenigingen het park gebruiken voor conditietrainingen, blessurepreventie, maar ook beweeggroepen die het park benutten voor freerunning, calisthenics[6] en outdoor fitness voor senioren.

Verder wordt het park benut voor bewegingsonderwijs of activiteiten voor de naschoolse (sport-BSO) opvang. Hier geldt uiteraard ook dat na een work-out, les of training gebruik gemaakt kan worden van het centrum, wanneer het gaat om gebruikmaking van kleedkamers, horeca en overlegruimten. Kortom een centrum, voor binnen- en buitensporten, waar sport, bewegen, gezondheid en ontmoeting bij elkaar komt. Samen met Bent Sports, de scholen, de sportverenigingen, maar ook met IKC Platanenlaan en Humankind kan dit park worden ingericht.

[6] Calisthenics is een fysieke sport die zich richt op training met behulp van je eigen lichaamsgewicht als weerstand. Dit doe je met duw-, trek-, buig-, sprong- en zwaai-oefeningen. Het doel is het vergroten van spierkracht, spiermassa, mobiliteit/flexibiliteit en uithoudingsvermogen.

Een trend waar momenteel landelijk veel aandacht voor is het *Athletic Skills Model*. Deze methodiek zet in op veelzijdig bewegen en is een trainingsmethodiek voor de topsport, breedtesport, zorg en bewegingsonderwijs, wat leidt tot minder uitval (blessures), betere motorische ontwikkeling, meer plezier en met als doel een leven lang sporten en bewegen. Een Skills Garden als onderdeel van dit concept, is een beweegvriendelijke, openbare ruimte voor jong en oud om veelzijdig te sporten, spelen en bewegen te stimuleren.

Skills Garden op sportpark Peppelersteeg, Ede.

Bovendien wordt het sportpark in dit scenario ingericht als een park wat je als inwoner van Zevenaar graag wilt bezoeken. Het park krijgt in dit scenario een stevige impuls; waar je wordt uitgedaagd om in te kunnen wandelen, joggen en te recreëren. Hierbij valt te denken aan een multifunctioneel veld waar je een balletje kan trappen, frisbeeën en een yoga work-out kunt doen. Dit in een natuurlijke omgeving waar je wilt zijn, wilt vertoeven en elkaar ontmoet.

Een andere trend is 'Gamification'. Dit is het toepassen van gamedenken en gametechnieken in niet-game omgevingen. Bij Gamification gebruik je spelelementen om gebruikers te motiveren en hun ervaring te verrijken. Gamification kan erin bijdragen jongeren en ook andere doelgroepen meer uit te dagen om te gaan sporten.

Zoals reeds benoemd in scenario II kunnen de binnen- en buitensporten elkaar versterken: datgene wat doorgaans gedurende het seizoen buiten plaatsvindt op de sportvelden, kan in de wintermaanden binnen plaatsvinden. Dit gesitueerd op één centrale plek. Bovendien kan er gezamenlijk tussen de sportverenigingen een ruimer aanbod ontwikkeld worden, zoals bijvoorbeeld het realiseren van een beachcourt. Een voorziening die terug komt op het sportpark, maar dan als een zogenaamde multicourt, welke voor verschillende sporten gebruikt kan worden. Hierbij valt te denken aan beachsoccer, beachtennis, beachvolleybal, maar ook beachhandbal. Een gezamenlijk aanbod wat wordt georganiseerd door de binnen- en buitensportverenigingen. Op deze manier wordt óók in de zomer en dus het gehele jaar door gesport op het sportpark.

Kortom activiteiten welke op dit park kunnen worden georganiseerd, zijn:

- Lessen bewegingsonderwijs en naschools sport- en beweegprogramma's vanuit primair en voortgezet onderwijs; (o.a. sport-BSO in samenwerking met Humankind)
- Hybride leren: O.a. huiswerkbegeleiding in combinatie met sportactiviteiten;
- Senioren sport- en beweegprogramma's (o.a. fitness);
- Activiteiten voor mensen met een beperking;
- Activiteiten voor jongeren en volwassenen (freerunning / fitness);
- Dagactiviteiten zoals spelmiddagen;
- Culturele activiteiten (o.a. dans- en muziekvoorstellingen).

Toekomstbestendigheid sportpark

Het sportpark wordt in dit scenario optimaal benut, wat ten goede komt aan de exploitatie van de accommodaties en het sportpark: het aanbieden van een divers aanbod, 365 dagen per jaar. Overdag en in de avonden. Binnen en buiten. Bovendien is het sportpark door middel van een verdere professionalisering (onder andere inzet van parkmanagement) in staat om nieuwe organisaties die samen willen werken (en/of

zich willen vestigen) te verwelkomen en in te spelen op veranderende wensen en behoeften van de consument.

Vitaliteit
Een modern en eigentijds sportpark draagt er aan bij dat er een vernieuwend aanbod wordt gerealiseerd wat een aantrekkingskracht heeft op inwoners uit Zevenaar. Op dit park komt alles voor wat betreft sporten, bewegen, gezondheid en recreëren samen. Dit vertaalt zich in een afname van meerdere lidmaatschappen (toename van ledental) een gezonde(re) exploitatie (gunstige financieel perspectief voor verenigingen) en een krachtenbundeling van verenigingen die de organisatiekracht (o.a. inzet van vrijwilligers en professionals) als individuele vereniging en als gezamenlijke verenigingen versterkt.

Verduurzaming
Binnen dit scenario wordt een (bijna) volledig nieuw sportpark gerealiseerd. Het momentum om tot verduurzaming over gaat, wat past binnen het gemeentelijk beleid.

Ontwikkelingen bedrijfsleven
Binnen dit scenario heeft het park eveneens een aantrekkingskracht voor bedrijven en kan bijvoorbeeld het volgende (op termijn) invulling krijgen:

- Faciliteren van sportieve werkplekken en vergaderruimten;
- Organiseren van sportieve personeelsdagen;
- Organiseren van vitaliteitsprogramma's (voor werknemers van omliggende bedrijven)
- Organiseren van netwerkarrangementen.

Kortom
Kortom 'Sportpark Hengelder' als een bruisende 'hotspot' waar sporten, bewegen en gezondheid op een optimale manier samenkomen. Een park dat inwoners in Zevenaar in beweging zet om het park te bezoeken, wat van grote sportieve en maatschappelijke waarde is voor de sportverenigingen en andere organisaties die zich hier hebben gevestigd.

Bovendien is dit een scenario welke het meest passend is binnen het gemeentelijk beleid en passend bij de toekomstige trends en ontwikkelingen. Hét scenario wat verenigingen toekomstperspectief geeft en daartoe het meeste potentieel heeft en het volgende op kan leveren:

- Méér en betere sporters; een leven lang actief lid;
- Park met aanzuigende werking (24/7); een 'hotspot' voor Zevenaar;
- 'Imagebuilding'; het park met haar verenigingen als trendsetter (lokaal - provinciaal – nationaal);
- Vitaal en pandemiebestendig (-er);
- Gezonde exploitatie door sportieve en maatschappelijke benutting: overdag wordt het park hoofdzakelijk maatschappelijk gebruikt en 's avonds wordt het park voor sportdoeleinden gebruikt;
- Financieel gezond(-er); nu én in de toekomst;
- Professionalisering: in aansturing (parkmanagement) en in uitvoering (met buurtsportcoaches en ruimschoots voldoende vrijwilligers);
- Kwalitatief hoogwaardige en duurzame sportaccommodaties en voorzieningen.

Om dit te realiseren is Hengelder over 5 jaar (2027) een open (sport-)park dat inwoners in Zevenaar in beweging zet om het park te bezoeken.

7.2 Waardering en vergelijking

Om een vergelijk te maken tussen de scenario's, zijn de scenario's vergeleken op 10 parameters. De beoordeling laat zien in welke mate wordt ingespeeld op de parameter per scenario. De vergelijking is terug te vinden in onderstaande matrix en geeft een beeld, een verwachting. Het is overigens een subjectieve beoordeling, maar laat zien welk scenario het meeste perspectief biedt voor het sportpark en de sportverenigingen.

	Kwalitatieve beoordeling o.b.v. score	Alles blijft bij het oude	Tussenvariant	Toekomst denken
1	Beleidsvisie Sport & Bewegen 2021-2028, Gemeente Zevenaar	-	+	++
2	Lokale ontwikkelingen (o.a. demografie)	-	+	++
3	Landelijke en regionale trends & ontwikkelingen	-	+	++
4	Vitaliteit sportverenigingen (o.a. financiën, organisatie, ledenbestand)	--	+	++
5	Verduurzaming sportaccommodaties (energietransitie)	--	+	++
6	Toekomstbestendigheid sportpark (o.a. exploitatie, optimalisering benutting)	-	++	++
7	Ruimtelijke benutting / inpassingsmogelijkheden	-	+	++
8	Multifunctionaliteit sportpark (ruimtelijke / inhoudelijke samenwerking)	--	+	++
9	Financiële haalbaarheid	-	--	+
10	Maatschappelijk rendement / meerwaarde	/	+	++

++	Zeer positief
+	Positief
/	Neutraal
-	Negatief
--	Zeer negatief

Figuur 78.1 Kwalitatieve beoordeling scenario's

Een aantal parameters vraagt om een toelichting. In onderstaande zijn deze parameters weergegeven:

1. Beleidsvisie 'Sport en Bewegen 2021 – 2028'

In de beleidsvisie 'Sport en Bewegen 2021 – 2028' is de algehele sport- en beweegvisie als volgt:
"De gemeente Zevenaar streeft naar voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen, waarbij multifunctioneel gebruik en samenwerking tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente centraal staat."

2. Maatschappelijk rendement / meerwaarde

Uiteraard heeft iedere sportvereniging een maatschappelijke waarde, maar voor deze parameter geldt dat het gaat om de mate waarin verenigingen activiteiten organiseren in samenwerking met maatschappelijke organisaties zoals scholen en zorg- en gezondheidsinstellingen. Deze parameter sluit overigens ook aan op het gemeentelijk beleid.

7.3 Financiële doorrekening

Voor scenario I is onvoldoende inzichtelijk welke (onderhouds-)kosten gemaakt zullen gaan worden in de toekomst. Voor scenario II en III geldt dat we verenigingen hebben gevraagd een globale inventarisatie te maken wat zij denken wat in de toekomst benodigd is aan velden en kleedkamers. Deze inventarisatie is terug te vinden op pagina 34. Op basis hiervan en op basis van de voor ICSadviseurs kengetallen en referenties, zijn scenario II en III geraamd. Omdat in deze fase nog ongewis is wat er vanuit partners zoals Fysio Romei en de huisarts benodigd is aan ruimten is dit in scenario's II en III buiten beschouwing gelaten. In bijlage II zijn de globale kostenramingen voor scenario II en III terug te vinden en in onderstaande tabel zijn de totaalbedragen van de ramingen weergegeven.

Tabel 7.1 Investeringskostenramingen scenario's

Scenario	Globale investeringsramingen (incl. btw)
Scenario I - 'Alles blijft bij het oude'	-
Scenario II - 'Tussenvariant'	€ 9.000.000,-
Scenario III - 'Toekomstdenken'	€ 16.100.000,-

In scenario II wordt het volgende gerealiseerd:

- Nieuwbouw sporthal (26m x 44m x 7m)
- DCS wordt verplaatst naar huidige locatie HVZ (realisatie 2 trainingsgrasvelden, 2,5 kunstgrasvelden en 15 kleedkamers)
- HVZ wordt verplaatst naar huidige locatie DCS (realisatie 1 kunstgrasveld en 6 kleedkamers)
- De Duuvels krijgen 1 extra veld en 3 kleedkamers.

In scenario III gaan we uit van nieuwbouw van de volgende accommodaties:

- Nieuwbouw gezamenlijke clubhuisaccommodatie (825 m²)
- Nieuwbouw sporthal (26m x 44m x 7m)
- Voetbal: realisatie van 6 grasvelden en 3,5 kunstgrasvelden en 27 kleedkamers
- Hockey: realisatie van 2 kunstgraswatervelden en 6 kleedkamers
- Rugby: 2 rugbyvelden en 3 kleedkamers
- Jeu de Boules: 28 buitenbanen
- Tennis: 8 tennisbanen (ook combi met Padel) en 4 kleedkamers

Voor de raming zijn de volgende kengetallen (incl. btw) gebruikt:

- Sporthal (26m x 44m x 7m) € 4.900.000,-
- Hockeyveld, zand ingestrooid € 332.750,- (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk)
- Hockeyveld semi-waterveld € 393.250,- (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk en beregeningsinstallatie)
- Natuurgras voetbalveld € 181.500,- (incl. doelen)
- Kunstgras voetbalveld (kurkinfill) € 465.000,- (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk)
- Korfbalveld kunstgras, zand ingestrooid (40 x 20m) € 151.250,- (incl. korven, hekwerk, verlichting, straatwerk en verlichting)
- Tenniscourt (1 enkele baan) € 102.850,- (incl. net, hekwerk, verlichting en straatwerk)
- Rugbyveld (natuurgras) € 151.250,- (incl. doelen, verlichting en beregening)
- Jeu de Boulesbaan (4 x 15m) € 18.150,- (incl. hekwerk en 1 verlichtingsmast)
- Kleedkamers (á 15 m²) en clubhuis € 1.750,- p/m²

Verder is er rekening gehouden met 15% onvoorziene kosten en 15% projectbegeleidingskosten.

8. Conclusies en aanbevelingen

In algehele zin zijn sportverenigingen en scholen in Zevenaar tevreden over de sportaccommodaties en de voorzieningen in de openbare ruimte binnen de gemeente. Voor de binnensportverenigingen geldt, dat er een structureel tekort is van 8 uur. Hierbij is het aan te bevelen om nader te inventariseren in hoeverre dit met een herprogrammering is op te lossen en/of met dit tekort rekening te houden in relatie tot nieuw te bouwen binnensportaccommodaties (bijvoorbeeld wanneer Sporthal Lentemorgen wordt gesloopt). Voor de buitensportverenigingen geldt dat er voor een aantal accommodaties dringend behoefte is aan een grondige renovatie / uitbreiding.

Beweegvriendelijke(re) ruimte

Wanneer we inzoomen op de openbare ruimte dan is de constatering dat sportverenigingen en scholen geen voorzieningen missen, maar gezien de druk die op de openbare ruimte steeds verder toeneemt (o.a. corona heeft hier aan bijgedragen) en de vraag naar beweegvoorzieningen die er is vanuit inwoners, is het aan te bevelen hier een verder (speelruimte) plan op te realiseren en samen onder andere met buurtsportcoaches, wijkorganisaties, beweeggroepen, scholen na te denken over een verdere inrichting van de beweegvriendelijke(re) openbare ruimte in Zevenaar.

Toekomst sportverenigingen

Ondanks het (licht) positivisme bij sportverenigingen over de toekomst, is het gezien de trends en ontwikkelingen (lokaal en landelijk) van belang om na samen na te denken over de toekomst van de sport in Zevenaar. Algehele conclusie is dat de toekomst voor sportverenigingen niet rooskleurig is. Onder andere ledenafname, oplopende tekorten van vrijwilligers en een veranderende vraag naar sport laten een urgentie zien om een andere koers te varen. Een koers die in dit rapport voor Sportpark Hengelder is vertaald in een aantal scenario's, waarbij scenario III het beste toekomstperspectief biedt en het beste aansluit op het gemeentelijk sportbeleid waarbij de ambitie is *om voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen te realiseren, waarbij multifunctioneel gebruik en samenwerking tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente centraal staat."*
Bovendien is dit een scenario waar de sportverenigingen voor open staan en in de komende maanden verder inhoud aan te geven.

Vervolgstappen

Om vervolgstappen te zetten is het advies om gezamenlijk met een kwartiermaker verder onderzoek te doen en bij voldoende draagvlak voor scenario III, inhoudelijk, ruimtelijk en financieel een verdere uitwerking te doen. Immers dit rapport laat inhoudelijk op *hoofdlijnen* een uitwerking zien. Het is daarbij belangrijk om dit verdere project in samenspraak met de betrokkenen partijen invulling te geven en te komen tot een Programma van Eisen, wat een gezamenlijke visie laat zien voor de accommodatie, een uitwerking doet op de functionele eisen van de ruimten en een ruimtestaat (totaal aan m² per ruimte) en kwaliteitskaders opstelt. Op basis van deze verdere inhoudelijke uitwerking kan er vervolgens een actualisatie plaatsvinden op de gemaakte kostenraming, waarbij inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze hiervoor dekking c.q. financiering voor te organiseren. Hierbij valt te denken aan subsidies, fondsen, btw-voordelen (SPUK/BOSA) en de bijdragen (o.a. zelfredzaamheid) vanuit sportverenigingen en andere organisaties.

Nadat vervolgens inzichtelijk is gemaakt wat de totale footprint is van de accommodaties en voorzieningen kan vervolgens een inpassing worden gemaakt en een vlekkenplan / eerste ontwerpschets worden opgesteld voor het sportpark.

Bovendien is het goed om bij aanvang van dit onderzoek gezamenlijk een intentieovereenkomst te ondertekenen, wat laat zien dat eenieder bereid is om een verdere verkenning te doen op dit scenario en gezamenlijk de intentie uitspreekt om invulling te willen geven aan een toekomstbestendig sportpark.

Deze haalbaarheidsstudie dient vervolgens uit te wijzen in hoeverre dit scenario realistisch is, wat vervolgens gebruikt kan worden om een voorstel te doen aan het College en respectievelijk de gemeenteraad en op deze wijze vanuit het nieuwe sportbeleid van de gemeente Zevenaar, financiële middelen aan te wenden voor een herinrichting van het sportpark.

Bijlage I - Ledenverwachting per sportvereniging in 2021

(Bron: Mulier Instituut)

Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, peildatum april 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.619)

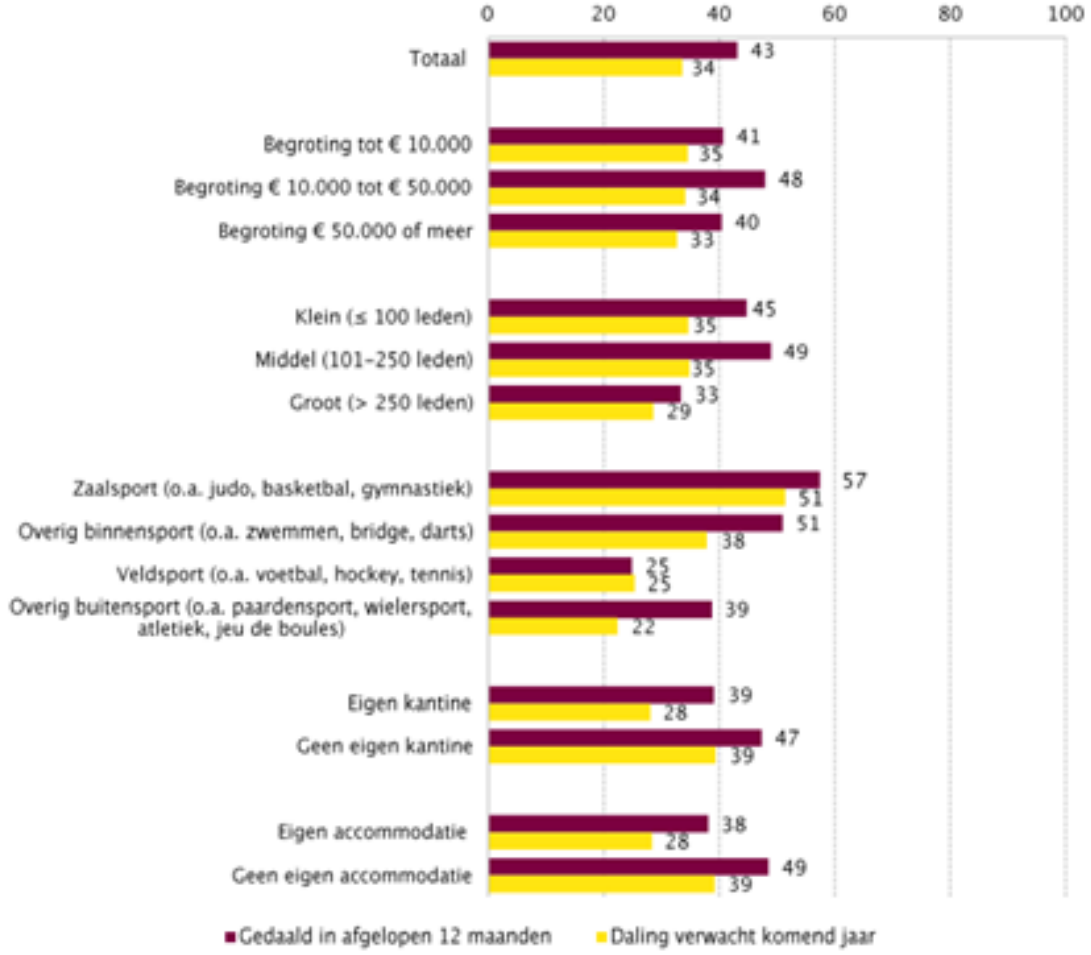

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021.

Bijlage II - Globale kostenraming scenario II en III

Scenario II	Aantal	Oppervlak	Kengetallen prijspeil 2022	Investering prijspeil 2022
TOTALEN (incl. 15% onvoorziene kosten, 15% projectvoorbereiding en 21% BTW)				**€ 9.000.000,00**
Nieuwbouw Sporthal	1	1.712	€ 2.900	**€ 4.964.800,00**
Nieuwbouw buitensportaccommodaties (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk, beregeningsinst.)			Totaal	**€ 4.084.678,00**
DCS				**€ 1.920.262,50**
Natuurgras veld	2		€ 181.500	€ 363.000,00
Kunstgrasveld	2,5		€ 465.000	€ 1.162.500,00
Kleedkamers	15		€ 26.318	€ 394.762,50
HVZ				**€ 938.960,00**
Semi waterveld	2		€ 393.250	€ 786.500,00
Kleedkamers	6		€ 25.410	€ 152.460,00
De Duuvels				**€ 282.837,50**
Natuurgrasveld	1		€ 151.250	€ 151.250,00
Kleedkamers	3		€ 43.863	€ 131.587,50

Scenario III	Aantal	Oppervlak	Kengetallen prijspeil 2022	Investering prijspeil 2022
TOTALEN (incl. 15% onvoorziene kosten, 15% projectvoorbereiding en 21% BTW)				**€ 16.100.000**
Nieuwbouw Sporthal	1	1.712	€ 2.900	**€ 4.964.800**
Nieuwbouw clubgebouw (kantine + overleg/vergaderruimten)	1	825	€ 1.755	**€ 1.881.701**
Nieuwbouw buitensportaccommodaties (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk, beregeningsinst.)			Totaal	**€ 9.205.979**
DCS				**€ 1.920.263**
Natuurgras veld	2		€ 181.500	€ 363.000
Kunstgrasveld	2,5		€ 465.000	€ 1.162.500
Kleedkamers	15		€ 26.318	€ 394.763
OBW				**€ 1.506.810**
Natuurgras veld	4		€ 181.500	€ 726.000
Kunstgrasveld	1		€ 465.000	€ 465.000
Kleedkamers	12		€ 26.318	€ 315.810,00
HVZ				**€ 1.277.155**
Semi waterveld	2		€ 393.250	€ 786.500
Combi veld (zandingestrooid)	1		€ 332.750	€ 332.750,00
Kleedkamers	6		€ 26.318	€ 157.905,00
KV de Zwaluwen				**€ 407.772**
Kunstgrasveld (zandingestrooid)	2		€ 151.250	€ 302.500
Kleedkamers	4		€ 26.318	€ 105.272
De Duuvels				**€ 434.088**
Natuurgrasveld	2		€ 151.250	€ 302.500
Kleedkamers	3		€ 43.863	€ 131.588
JBZ				**€ 660.000**
Buitenbanen	28		€ 15.000	€ 420.000
Binnenbanen	16		€ 15.000	€ 240.000
TVZ				**€ 514.250**
Tennisbaan	5		€ 102.850	€ 514.250
de Rackets				**€ 361.185**
Tennisbaan	3		€ 102.850	€ 308.550
Kleedkamers	2		€ 26.318	€ 52.635

ICS
ADVISEURS

De hoogste kwaliteitseisen aan onze dienstverlening.
Een goede accommodatie begint met het beste idee.

Colofon

Datum: 4 april 2022
Auteurs: Michel de Boer
Rowan van Houwelingen
Jarno Thole

www.icsadviseurs.nl
info@icsadviseurs.nl
088 - 235 04 27

Onderdeel van **ICS Ruimteregiegroep BV**

Bijlage I - Ledenverwachting per sportvereniging in 2021

(Bron: Mulier Instituut)

Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, peildatum april 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.619)

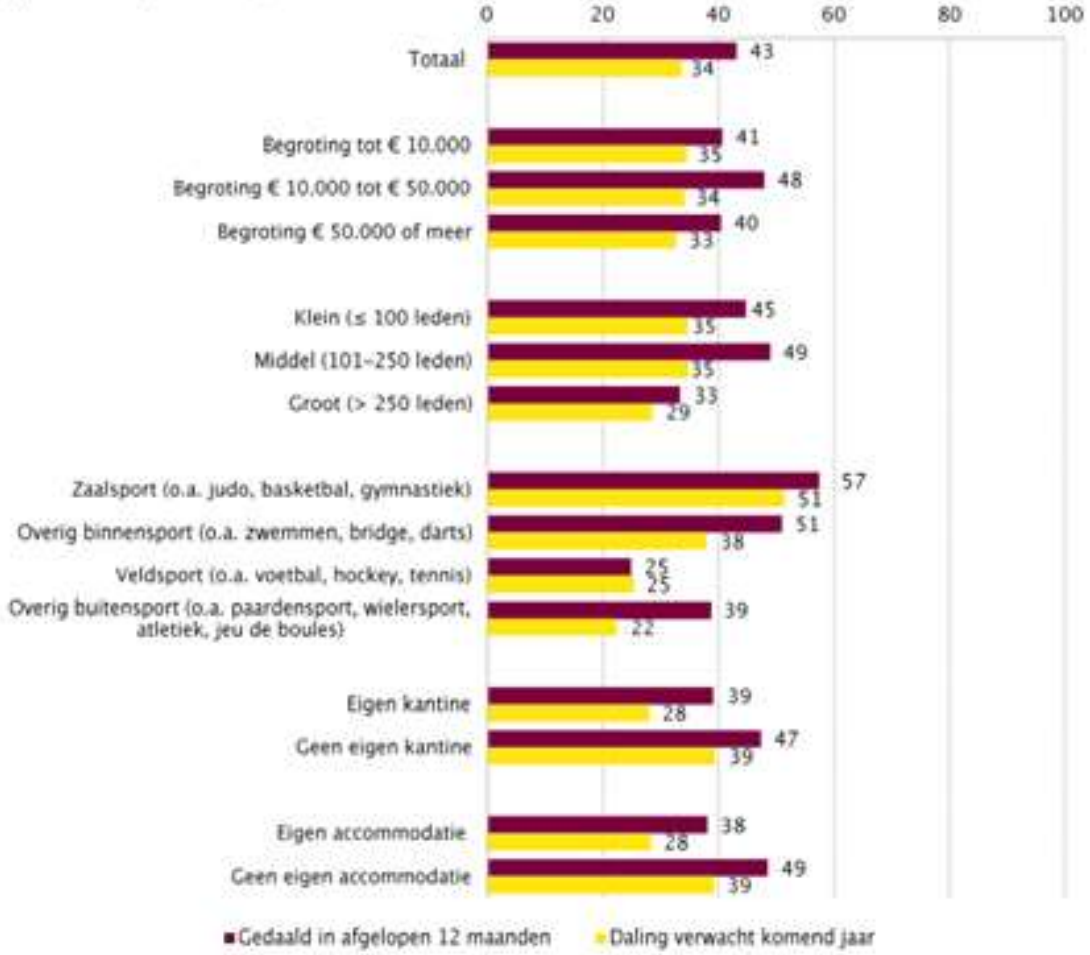

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021.

Sportaccommodaties (BENG)

Incl.BTW

Nieuwbouw buitensport: 15% onvoorzien + 15% projectvoorbereiding

Scenario II	Aantal	Oppervlak	Kengetallen prijspeil 2022	Investering prijspeil 2022
TOTALEN (incl. 15% onvoorziene kosten, 15% projectvoorbereiding en 21% BTW)				**€ 9.000.000,00**
Nieuwbouw Sporthal	1	1.712	€ 2.900	**€ 4.964.800,00**
Nieuwbouw buitensportaccommodaties (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk, beregeningsinst.)			Totaal	**€ 4.084.678,00**
DCS				**€ 1.920.262,50**
Natuurgras veld	2		€ 181.500	€ 363.000,00
Kunstgrasveld	2,5		€ 465.000	€ 1.162.500,00
Kleedkamers	15		€ 26.318	€ 394.762,50
HVZ				**€ 938.960,00**
Semi waterveld	2		€ 393.250	€ 786.500,00
Kleedkamers	6		€ 25.410	€ 152.460,00
De Duuvels				**€ 282.837,50**
Natuurgrasveld	1		€ 151.250	€ 151.250,00
Kleedkamers	3		€ 43.863	€ 131.587,50

Hockeyveld, zandingestrooid	€ 275.000,00 (332.750,00 incl. btw) (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk)
Hockeyveld semi-waterveld	€ 325.000,00 (393.250,00 incl. btw) (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk en beregeningsinstallatie)
Natuurgras voetbalveld	€ 150.000,00 (181.500,00 incl. btw) (incl. doelen)
Kunstgras voetbalveld (kurkinfill)	€ 385.000,00 (465.000,00 incl. btw) incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk)
Korfbalveld kunstgras zand ingestrooid (40 x 20m)	€ 125.000,00 (151.250,00 incl. btw) (incl. korven, hekwerk, verlichting, straatwerk en verlichting)
Tenniscourt (1 enkele baan)	€ 85.000,00 (incl. net, hekwerk, verlichting en straatwerk)

Rugbyveld (natuurgras)	€ 125.000,00 (incl. doelen, verlichting en beregening)
Jeu de Boulesbaan (4 x 15m)	€ 15.000,00 (incl. hekwerk en 1 verlichtingsmast)

Clubgebouwen, terreininrichting, parkeren en groen is niet opgenomen.

Sportaccommodaties (BENG)

Incl.BTW

Nieuwbouw buitensport: 15% onvoorzien + 15% projectvoorbereiding

Scenario III	Aantal	Oppervlak	Kengetallen prijspeil 2022	Investering prijspeil 2022
TOTALEN (incl. 15% onvoorziene kosten, 15% projectvoorbereiding en 21% BTW)				**€ 16.100.000**
Nieuwbouw Sporthal	1	1.712	€ 2.900	**€ 4.964.800**
Nieuwbouw clubgebouw (kantine + overleg/vergaderruimten)	1	825	€ 1.755	**€ 1.881.701**
Nieuwbouw buitensportaccommodaties (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk, beregeningsinst.)			Totaal	**€ 9.205.979**
DCS				**€ 1.920.263**
Natuurgras veld	2		€ 181.500	€ 363.000
Kunstgrasveld	2,5		€ 465.000	€ 1.162.500
Kleedkamers	15		€ 26.318	€ 394.763
OBW				**€ 1.506.810**
Natuurgras veld	4		€ 181.500	€ 726.000
Kunstgrasveld	1		€ 465.000	€ 465.000
Kleedkamers	12		€ 26.318	€ 315.810,00
HVZ				**€ 1.277.155**
Semi waterveld	2		€ 393.250	€ 786.500
Combi veld (zandingestrooid)	1		€ 332.750	€ 332.750,00
Kleedkamers	6		€ 26.318	€ 157.905,00
KV de Zwaluwen				**€ 407.772**
Kunstgrasveld (zandingestrooid)	2		€ 151.250	€ 302.500
Kleedkamers	4		€ 26.318	€ 105.272
De Duuvels				**€ 434.088**
Natuurgrasveld	2		€ 151.250	€ 302.500
Kleedkamers	3		€ 43.863	€ 131.588
JBZ				**€ 660.000**

	Buitenbanen	28		€ 15.000	€	420.000
	Binnenbanen	16		€ 15.000	€	240.000
	TVZ				**€**	**514.250**
	Tennisbaan	5		€ 102.850	€	514.250
	de Rackets				**€**	**361.185**
	Tennisbaan	3		€ 102.850	€	308.550
	Kleedkamers	2		€ 26.318	€	52.635

Hockeyveld, zandingestrooid	€ 275.000,00 (332.750,00 incl. btw) (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk)
Hockeyveld semi-waterveld	€ 325.000,00 (393.250,00 incl. btw) (incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk en beregeningsinstallatie)
Natuurgras voetbalveld	€ 150.000,00 (181.500,00 incl. btw) (incl. doelen)
Kunstgras voetbalveld (kurkinfill)	€ 385.000,00 (465.000,00 incl. btw) incl. doelen, hekwerk, verlichting, straatwerk)
Korfbalveld kunstgras zand ingestrooid (40 x 20m)	€ 125.000,00 (151.250,00 incl. btw) (incl. korven, hekwerk, verlichting, straatwerk en verlichting)
Tenniscourt (1 enkele baan)	€ 85.000,00 (incl. net, hekwerk, verlichting en straatwerk)
Rugbyveld (natuurgras)	€ 125.000,00 (incl. doelen, verlichting en beregening)
Jeu de Boulesbaan (4 x 15m)	€ 15.000,00 (incl. hekwerk en 1 verlichtingsmast)

Clubgebouwen, terreininrichting, parkeren en groen is niet opgenomen.

Ik adviseer wel om 15% onvoorzien op te nemen en 15% project voorbereiding.